

laiškas lietuviams

DECEMBER 1991 GRUODIS

MINTYS GRUODŽIO MĖNESIUI	361	K.J. Ambrasas, S J
AČIŲ TAU, ŠILUVOS MARIJA	363	Vysk. Sigitas Tamkevičius, SJ
APIE ADVENTĄ	365	Jonas Lauriūnas, SJ
BŪČIO IR MATULAIČIO DRAUGYSTĖ (II)	370	Ses. Ona Mikailaitė
LIŪDESYS — SAVĖS UGDYMAS AR PASIDAVIMAS	377	Grażina Kriaučiūnienė
IŠTIKIMYBĖ DIEVO ŽODŽIUI	381	Chiara Lubich
JĖZAUS MOKSLAS APIE VIDINĮ GYVENIMĄ IR MALDĄ	382	Wilhelm Schmidt
KODĖL NORITE ŠĮ KŪDIKI KRIKŠTYTI?	385	Vincas Kolyčius
TĖVYNĖJE	387	Gediminas Vakarīs
KALBA	390	Algirdas Narbutas
ŠYPSULIAI	391	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	392	Juoz. Pr.
1991 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS	394	Red.

369 psl. Gražinos Didelytės grafika kalėdine tema.

Viršelio piešinys — dail. Rasos Arbaitės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Skyrių vinjetės ir apipavidalinimas — Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1991 / GRUODIS — DECEMBER / VOL. XLII, NO. 11

MINTYS GRUODŽIO MĖNESIUI

K. J. AMBRASAS, S J

Lietuvos vyskupai 1991-uosius metus pavadino krikščioniškos šeimos metais. Štai jau ir paskutinis šių metų mėnuo. Daug visokių įvykių ženklina mūsų tautos, visuomenės ir netgi pavienių šeimų gyvenimą. Baigdami šį laiko tarpą, persvarstykime jį vienu labai svarbiu požiūriu, kurį mums pernai nubrėžė Lietuvos vyskupai ir kardinolas: kas šiomet nauja, girtina, sveikintina ir šventa atsirado mūsų krikščioniškoje šeimoje? Ar mūsų jaunuoliai ir jaunuolės šiais metais visi atėjo prie altoriaus skaistūs ir tinkamai pasirengę priimti šį kilnų, garbingą ir malonių kupiną Santuokos sakramentą? Ar mūsų šeimose deramai buvo rengiamos mergaitės santuokiniam gyvenimui? Ar buvo skiepijama berniukams iš pat mažens pagarba savo mažosioms draugėms, iš kurių ateityje išaugs busimosios sužadėtinės, žmonos, moterys? Ar daug mūsų tautoje sutvarkyta iširusių ir išsiskyrusių šeimų? Ar tikrai iš esmės pagerėjo katalikiškas vaikų auklėjimas? Ar tėvai ir motinos suprato, kad kasdien į juos žiūrėdamas sūnus ar dukra jau nuo mažens seka jų pėdomis, renka jų žodžius, mokosi iš jų gero elgesio, gražaus sugyvenimo ar gal nedorų įpročių. Tokios statistikos, deja, neturime. Tačiau žingsnis po žingsnio, viena pastanga po

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ!

AČIŪ TAU, ŠILUVOS MARIJA

VYSK. SIGITAS TAMKEVIČIUS, S J

Rugsėjo 8 visa Lietuva susirinko į Šiluvą padėkoti Marijai už jos motinišką globą per 50 okupacijos metų. Tai buvo nuostabios iškilmės, kokių Šiluva dar nebuvo mačiusi. Tą dieną buvo atnaujintas Lietuvos pasiaukojimas Nekalčiausiai Marijos Širdžiai. Akta pasirašė kardinolas V. Sladkevičius ir AT pirmininkas Vyt. Landsbergis. Kalbėdamas daugiatūkstantinei miniai, kardinolas rugpjūčio mėnesio įvykius pavadino didžiuoju Marijos stebuklu. Kodėl Marijos?

Lietuvis per šimtmečių audras yra išsaugojęs didelį pasitikėjimą Dievo Motina. Šitas pasitikėjimas jį lydėdavo pačiais tragiškiausiais gyvenimo momentais.

Kai Antrojo pasaulinio karo audra lietuvių išblaškė po visą pasaulį, kai Tėvynė liko už geležinės uždangos, kai tik sapne galėjo ją pamatyti, tada jie 1952 m. pasiaukėjo Nekalčiausiai Marijai.

Iš vaikystės dienų aš menu: sunkiais pokario metais, kai kasdien girdėdavome šūvius, kai matėme kraują ir ašaras, kai Lietuva negailestingai buvo trypiama, tada lietuviai rinkdavosi į gegužines, į rožančiaus pamaldas ir į dangų kilo susopusios širdies malda “Marija, gelbėk Lietuvą!”

Kai gyvuliniuose vagonuose užkalti, bado ir troškulio iškankinti, su mažamečiais vaikais, su atimta viltimi grįžti į Tėvynę mūsų broliai ir seserys važiavo į Sibirą, jų

kitos — judėkime į priekį! Tvirta šeima — tvirta ir mūsų tauta. Kol jos nesutvirtinsime, klibės visi mūsų gyvenimo pamatai. Netikra bus mūsų dabartis. Abejotinas rytojus.

Kaip gražiai pasakyta šv. Augustino: “Kur būtina — reikalinga vienybė, kur abejotina — laisvė, visur kitur — tebūna meilė!” Šio jausmo skatinami, giedriai švėskime gruodžio 8-tą dieną Marijos Nekaltą Prasidėjimą. Tebūna ji mums, ypač mergaitėms ir moterims, pats šviesiausias ir brangiausias pavyzdys visam gyvenimui. Su didžiu džiaugsmu laukime šv. Kalėdų švenčių! Tegul Kūdikelio Jėzaus šypsena nuskaidrina mūsų kasdienos kiekvieną akimirką, įlieja naujų jėgų, teatsiranda vis daugiau mūsų gerų pastangų ir paskatų. Ir tebūna jos kaskart ryžtingesnės. Tačiau ypač tepaskatina mus artėjančios Kalėdos, tyli šios šventės nakties paslaptis su didžiule pagarba laukti kiekvienos ateinančios naujos gyvybės, kuri tiek suteikia

gaivumo, grožio ir vilties mūsų dažnai pilkai buičiai. Juk kiekvienas mūsų šeimoje ir tautoje gimęs kūdikis — visai mūsų visuomenei neapsakomas turtas, pasididžiavimas ir viltis. Juk su kiekvienu nauju kūdikio riksmu mūsų žemė praturtėja nauju darbininku, dailininku, kompozitorium, o gal kunigu ar garsia dainininke. Tad niekam — nei šundaktariui, nei jokiame patarėjui, nei tėvui, nei motinai, nei ginekologui — tenekyla ranka neteisėtai pasikėsinti į šią nepaprastai didingą mūsų žemei duotą kilnią dovaną, neišpasakytą lobį — naują gyvybę. Tenepavirsta ji žmogžudiška nuodėme, o tampa mūsų vargano krašto palaima.

Geroji Motina, išmelsk, išprašyk iš savojo Sūnaus, kad daugiau niekados Lietuvoje nebūtų nusikalsta prieš šį didingą ir kartu tokį silpną, bejėgį padarą — mažutį kūdikį, žemės saulę, tėvų ir Kūrėjo sumanytą brangenybę.

Šiluvos Marija Vašingtono šventovėje.

rankose buvo rožančius, o lūpos be perstojo kalbėjo: “Tėve mūsų ... gelbėk mus nuo pikto... Sveika Marija ... Melski už mus!” Toje naktyje be žvaigždžių, be žmogiškos paguodos trupinėlio Marija, gailestingoji Motina, buvo vienintelė viltis, kad dangus išgirs kruviną maldą ir vieną dieną pasibaigs šis žmonių sukurtas pragaras.

Sunkiais brežnevizmo metais, kai buvo slopinama religinė ir tautinė mintis, kai net už vaikelių katekizaciją buvo skiriamos lagerio bausmės, lietuviai važiavo į Šiluvą ir čia prie dangiškosios Motinos kojų maldavo Dievą laisvės, teisingumo, suraminimo. “Marija, Marija, palengvink vergiją, išgelbėk nuo priešo baisaus!” iš tūkstančių lietuvių krūtinų kilo į dangų giesmė.

Kai Andropovo metais dar labiau

sustiprėjo priespauda, kai buvo kalami dar sunkesni pančiai, Šiluvoje žmonės keliais ėjo aplink Marijos šventovę ir kalbėjo, kalbėjo rožančių.

Šiluvos Marija tapo vėliava, po kuria mes gynėme ne tik savo tikėjimą, bet ir tautos teisę į laisvę ir nepriklausomybę. Tikriausiai dėl šitos priežasties sovietinė valdžia draudė žmonėms važiuoti į Šiluvą, organizavo kiaulių maro spektaklį, tardė ir net teisė už eisenų organizavimą į Šiluvos šventovę.

Šis mūsų tikėjimas ir pasitikėjimas Marijos pagalba nebuvo apviltas. Drąsiai galime tvirtinti, kad Lietuva per Marijos globą patyrė ne vieną stebuklą. Ar ne stebuklas, kad mes per 50 priespaudos metų išlaikėme tikėjimą ir ištikimybę Dievui ir Tėvynei? Iš tikrųjų Lietuvai buvo be galo sunkus išbandymas. Vakarų žmonės kartais klausdavo, kaip suprasti, kad už vaikų katekizaciją žmonės yra persekiojami ir kasmet dešimtys tūkstančių vaikų ruošiasi ir priima Pirmąją Komuniją? Aš žavėjausi herojišku katechetų pasiaukojimu ir drąsa; jie atliko milžinišką darbą, be kurio Lietuvos Kat. Bažnyčia būtų labai apvertinoje padėtyje.

Antrasis Marijos stebuklas įvyko 1988 m. Komunistų partija pradėjo ‘perestroiką’, pagimdė Sąjūdį, kurio tikslas buvo senoms struktūroms įlieti naujo kraujo, bet viskas įvyko priešingai—Sąjūdis partijai ir sovietinei imperijai iškasė duobę.

Trečiąjį stebuklą matėme rugpjūčio mėnesį: pikti žmonės planavo šalį paskandinti kraujuje ir ašarose, o mes per tris dienas pasijutome tarsi kitame pasaulyje. Galutinai subyrėjo sovietinė imperija, kompartija, o Lietuva atgavo laisvę ir nepriklausomybę.

Turiu prisipažinti, kad, skaitydamas ir net kitiems pasakodamas apie Fatimos Marijos pažadus dėl Rusijos atsivertimo, sunkiai galėjau įsivaizduoti, kada ir kaip tai galėtų įvykti. O tai įvyko - visa Rusija jau yra nepažįstamai kita.

APIE ADVENTĄ

KUN. J. LAURIŪNAS, S J

Kalėdų šventė nuo seno iššaukia tam tikrą sujudimą tikinčioje liaudyje: ruošiamasi, perkama, ieškoma... Minčių centras - stalas, dovanos: ir mažų, ir didelių galvose tie patys rūpesčiai. Tokia advento nuotaika — laukimas. Kokia gi iš tikrųjų advento prasmė? Tikėjimo šviesoje?

Adventas — tai pradžia Dievo atėjimo, tai prasidėjusi jo artimybė. Adventas — tai dvejopa Dievo artimybė: viena — jau prasidėjusi, paslaptingu būdu pasaulyje besireiškianti; antroji — tik prasidėjusi, dar nepilna, besiskleidžianti, auganti. Tai per mus, tikinčiuosius. Dievas pradėjo naują buvimą pasaulyje. Per mus Dievas nori būti šviesa pasaulio naktyje. Jis nori būti džiaugsmas, dieviško atleidimo šviesa žmogaus nuodėmių naktyje.

Ši šviesa nori būti išnešta į platųjį pasaulį, į laikų platybes. Nori būti išnešta mūsų rankomis ir mūsų širdimis. Ši šviesa, pradėjusi mumyse būti, per mus nori ir kituose būti. Betliejų turi kurti mūsų rankos. Šventa naktis ten yra, kur žmogus išeina iš savo egoizmo rato ir leidžia savo sieloje gimti gerumui. Kristus Kūdikelis tikrai gimsta ten, kur tikrai ką nors padarome iš meilės Viešpačiui, o ne vien dovanėlėmis pasikeičiame.

Išlikę gyvi iš Auschwitz (Osvencimo) lagerio pasakoja, kad kai jie sužinojo, jog vienas kalinių savanoriškai nuėjo už kitą - keturių vaikų tėvą - mirti į bado bunkerį, tame “žemės pragare” bematant pasidarė šviesiau. Kur viešpatavo baimė ir neviltis, sužibo tikėjimo ir vilties žiburėlis, kur žmonės buvo arba žvėrys, arba kirminai, suspindo žmogaus didybė. Po 41 metų šio žmogaus vardas buvo įrašytas į Katalikų Bažnyčios šventųjų sąrašą (1982.X.10). Šiam žmogui paminėti vokiečių dramaturgas Rolf Hochhuth paskyrė savo dramą (“Vietininkas” — Der Stellvertreter), lenkų kompozitorius Krištofas Penderecki sukūrė “Osvencimo oratoriją”. Šis žmogus, Maksimilijonas Kolbė, dar nebuvo paskelbtas šventuoju, o jo garbei jau buvo pašvęsta 30 bažnyčių ir 32 koplyčios. Jis gyveno tik 47 metus, bet kiek knygų parašyta apie jį! Kaip ypatingas žiburys šio žmogaus šviesos per paskelbimo šventuoju iškilmes buvo tas žmogus, dabar jau senelis, kuris liko gyvas šio žuvusio žmogaus dėka: jo sieloje švietė dangus.

Taigi adventas reiškia, kad Viešpaties atvykimas *jau* prasidėjo, bet taip pat reiškia, kad jis *tik* prasideda. Krikščionis žiūri ne tik į praeitį, bet ir į ateitį. Jis žino, kad, nežiūrint pasaulyje tvyrančios tamsos ir vi-

Reikia dar ketvirto stebuklo—pakelti Lietuvą iš ekonominės ir dvasinės bedugnės.

Ko reikia, kad šis stebuklas įvyktų? Pirmiausia tikėjimo, kad tikrai galime prisikelti. Vieniems reikės atgailos, o kitiems - būti gailestingais teisėjais. Reikės dvasinia-me chaose—astrologijos, spiritizmo, sekso

ir alkoholizmo labirintuose surasti kelią į Šventovę. Reikės išmokti sąžiningai dirbti — daug ko reikės. Todėl šiandien ne tik dėkojame Marijai, bet ir prašome:

Dievo Motina, išmelsk laisvę atgavusiai Lietuviai dvasinio prisikėlimo dovaną!

Vašingtono Šiluvos koplyčios 25 m. jubiliejui.

sokių nelaimių, jame yra padėta šviesos sėkla, kuri auga, paslaptingu būdu auga ir vieną dieną ji galutinai laimės, kai ateis vėl Kristus. Jis žino, kad Viešpaties artimybė, kuri dabar tik prasidėjusi, vieną dieną bus atbaigta, pilna artimybės. Ir šis žinojimas krikščioniui teikia ramybę, padaro jį laisvą nuo baimės ir visokio vergavimo pasaulio tamsybei.

Tokio žvilgsnio ateitin vedami Vakarų Vokietijoje vieno miesto jaunimo būrelis sugalvojo rengti padorias, kultūringas, morališkai švarias jaunimo pramogas — šokius, programėles. Sąjūdis išsiplėtė, prisijungė daug jaunimo. Eilė metų, o šis sąjūdis gyvuoja. Kadangi jis turi pajamų, sugalvojo iš savo lėšų ruošti pramogas senelių namų globotiniams - arbatėles, ekskursijas į gamtą. Štai kaip žmonės veikia, ruošdami kelią ateiti Viešpačiui.

Advento prasmė mums, be abejo, yra aiški. Bet tarp kitko verta žvilgtelėti į vaizdą, kurį mums Bažnyčia advento liturgijoje pristato. Tas vaizdas tarsi triptikas — iš trijų lentelių: vienoje — Jonas Krikštytojas, didžioji advento figūra, kitoje - Marija, Viešpaties Motina. Šios dvi figūros rodo į trečiąją — į Kristų. Jonas Krikštytojas ir Marija — tai du didieji adventinės nuotaikos tipai, reiškėjai.

Pažvelkime į *Joną Krikštytoją*! Jis stovi prieš mus reikalaudamas ir veikdamas. Jis ragina *metanotai* — apsimąstymui, pasikeitimui. Kas nori būti krikščioniu, nuolat turi "apsimąstyti". Iš prigimties žmogus linkęs iškelti save į centrą, atsilyginti tuo pačiu. Kas nori rasti Dievą, turi viduje pasikeisti, apsigręžti, kita kryptimi eiti, naujai suvokti gyvenimą.

Mes kasdien susitinkame su matomais dalykais, su regimuoju pasauliu. Jis skverbiasi į mus per plakatus, per radiją, televiziją ir kitais kanalais taip veržliai, kad mes linkę galvoti, jog nieko daugiau nėra be to, kas regima. Bet iš tiesų neregimybė yra

daug didesnė ir vertingesnė, negu visa tai, kas regima. Anot Paskalio, viena vienintelė siela yra daugiau verta negu visas matomasis pasaulis. Bet kad tai suprastume, reikia viduje atsigręžti, nugalėti regimybės žavus ir pajusti neregimybę, pamatyti neregimybę, tapti giliai rėginčiu, toli girdinčiu. Tai yra svarbiau negu visa, kas mus kiekvieną dieną užgula. *Matanoete* — susimąstykite, kad suvoktumėte Dievo artimybę pasaulyje, susimąstykite, kad Dievas būtų jumyse, o per jus - pasaulyje. Jonas savo gyvenimo būdu buvo ženklas susimąstymui. Balsas, šaukiąs tyruose, skelbiąs Tą, kurio jis pats dar nepažinojo. Tai kiekvieno kunigo ir krikščionio likimas, kai jis skelbia Kristų, kurį jis pažįsta ir nepažįsta... Savo pačių vidinėje tamsoje turime liudyti Tą, kurį mažai pažįstame, vis per mažai pažįstame!

Tikrojo Jono drama prasideda tada, kai Kristus pradeda veikti, o jis sėdi kalėjime. Kalėjimo tamsa nebuvo pati baisiausia, kuri slėgė Joną. Pati sunkiausia tamsa tai buvo jo paties abejonė dėl savo pasiuntinybės ir dėl to Asmens, kuriam jis kelią mėgino paruošti. Ugningais žodžiais jis kalbėjo apie Teisėjo atėjimą ir apie didžiąją Viešpaties dieną. Mesiją jis piešė kaip teisėją, kurio rankoje vėtyklė, kad atskirtų pelus nuo kviečių ir sumestų juos į amžinąją ugnį. Mesiją jis pavaizdavo kaip atmetantį šią svetimąjančią giminę ir galintį pažadinti Abraomo vaikų iš akmenų. Jo žodžiais tariant, Mesijas jau pridėjęs kirvį prie žmonijos šaknų, kad iškirstų kaip medį.

Joną slėgė neaiškumų tamsa, kuri gaubia šį pasaulį. Žmogui labai sunku, kai reikia apsispręsti, o nežinia, kuriuo keliu reikia eiti ir kokia yra Dievo valia. Beje, atėjo Tas, kurį jis, Dievo pavestas, turėjo pranašišku pirštu parodyti: "Štai Dievo avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmes!" Dievo artimybė jau prasidėjo... Bet viskas vyksta ne taip, kaip jis galvojo. Ugnis nekrinta iš dangaus sunaikinti nusidėjėlių ir galutinai pa-

tvirtinti teisiųjų tikėjimo; pasaulyje niekas nesikeičia. Jėzus vaikščioja po žmones, kalbėdamas apie Dievą ir darydamas gera. Bet neaiškumų tamsa vis tiek liko. Žmogaus gyvenimas liko tamsi paslaptis, ir žmogus turi eiti per gyvenimą kaip per tamsų koridorių, vadovaudamasis tikėjumu ir viltimi. Ilgomis kalėjimo naktimis jis mąstė: kas yra šis Jėzus? Jo sielą buvo užgulusi Dievo tamsa. Jį kankino Dievo tamsa ir nepermatoma pasaulio įvykių tėkmė. Kur rieda pasaulis? Kodėl nepasirodo Dievo ranka? Susigraūžęs jis siunčia porą savo draugų pas Viešpatį: „Ar tu esi tas, kuris turi ateiti, ar mums laukti kito?“ Panašus klausimas ne vienam kyla: kai bombos krinta ant miesto gyventojų galvų, kai mūsų gyvenimą prislegia visokios negandos, mes esame linkę sakyti Jėzui: ar tikrai Tu esi pasaulio išganymas? Ar gali mums padėti? Į tai Jėzus atsako, nurodydamas pranašą Izaiją, kuris buvo kalbėjęs apie tylųjį, gerąjį Mesiją, kuris „nešaukia ir negirdėti jo balso gatvėse“. Padėdamas žmonėms jų negandose ir skelbdamas amžinojo gyvenimo naujieną, Jėzus yra pasakęs reikšmingus žodžius: „Palaimintas, kas nepasipiktina manimi“. Tai reiškia, kad galima pasipiktinti Juo. Kristus aiškiai nubrėžia mums liniją ir nepalieka vietos jokioms dvejonėms, bet vis dėlto *galima* Juo pasipiktinti: ne kartą mes klausime: kur yra Dievas? Kodėl leidžia blogį — karus, kitokias neteisybes, jaunos motinos mirtį, vėžio ligą? Palaimintas, kuris nepasipiktins! Palaimintas, kuris nereikalauja stebuklų ir aiškumo lyg dieną! Palaimintas, kuris gyvenimo tamsumoje išlieka prie Kristaus. Tai buvo paskutinis uždavinys, duotas Jonui kalėjime: tapti palaimintu, priimant be jokių svarstymų sunkią ir nepermatomą Viešpaties valią. Tapti palaimintu, nereikalaujant aiškumo — neklausiam: kaip, kodėl, už ką, dėl ko? — bet pasaulio tamsoje ir savo paties gyvenimo tamsoje atrasti Dievą ir taip savo sielos gelmėse būti laimingu.

Iš tiesų Dievo negalima matyti, kaip

matome obei šalia kelio ar šviesos reklamą ant mano sienos. Tai būtų išorinis matymas, kūno akimis. Dievą matyti reikia vidaus. Jį tik tada galima matyti, kai tampame panašūs į Jį, kai atsistojame toje pačioje plokštumoje kartu su Juo, kai išsilaisviname iš to, kas yra priešinga Dievui - kai išsivaduojame iš potraukių tinklo ir malonumų pinklių, kai tampame laisvi nuo turėjimo, turto ir pelno, kai išsilaisviname iš savęs paties. Panašiai išsireiškė vienas šių dienų žmogus, buvęs kalėjime už religinius įsitikinimus: „Tik tada lengva ir esi tvirtas, kai tau negaila nei laisvės, nei žmonos, nei buto, nei sveikatos, nei gyvybės“. Galų gale tarp mūsų ir Dievo stovi mūsų Aš. Dievą tik tada galima matyti, kai apsigręžiamo, kai nustojama Jo ieškoti taip, kaip ieškoma gatvėje eismo ženklų ar kišenėje pinigų - reikia atsitraukti nuo to, kas matoma: tik tada pamatysime tai, kas nematoma. Panašiai ir Jonas kalėjime dar kartą turėjo savo sieloje apsigręžti — savo žemiškoje naktį pažinti Dievą. „Palaimintas, kas manimi nepasipiktins“. Šių dienų žmogui turbūti nėra kito kelio sutikti Dievą, kaip atsitraukti nuo matomybės, nuo išorinio aiškumo ir eiti į nematomybę ir ten rasti Dievą, kuris mūsų gyvenimą neša ir palaiko. Šiuo atveju didelės svarbos įgyja kažkur kitur pasakyti Jono žodžiai: „Jam reikia augti, o man mažėti“. Mes tiek Dievą matysime, kiek būsim laisvi nuo savęs pačių. Čia yra ir advento prasmė: mes tiek pažinsime Dievą, kiek duosime Jam vietos savo gyvenime. Veltui ieškos Dievo tas, kurs nesisitengs, kad Dievas būtų jo sieloje, jo mintyse ir planuose.

Antrąjį adventinio triptiko lentelėje matome tyrąjį Viešpaties tarnaitę Mariją. Jos pasiuntinybė visai kitokia: ji - ne vyriškos veiklos tipas. Jos veikla - tai moteriškas pasirengimas priimti, adventinėse Mišiose girdime: „Angelas Gabrielius buvo Dievo pasiųstas į Galilėjos

miestą, kuris vadinasi Nazaretas, pas mergelę, sužadėtą su vyru, vardu Juozapas, iš Dovydo namų, o mergelės vardas buvo Marija. Atėjęs pas ją, angelas tarė: “Sveika, malonėmis apdovanotoji!...” Tai skaidriausia valanda pasaulio istorijoje, nes čia, šioje vietoje, pilna to žodžio prasme prasidėjo Dievo artimybė žmonėms. Čia įvyko “adventas”. Bet atsiminkime: ši šviesiausia pasaulio istorijos valanda buvo kartu ir tyliausia jos valanda. Labiausiai užmiršta valanda: apie ją jokie laikraščiai nerašė ir nebūtų rašę, jei tada jų būtų buvę. Tai tylos paslaptis. Kas tikrai didinga, skleidžias pamažu, nepastebimai. Tyla reikiamu metu yra vaisingesnė už nesiliaujantį darbą, kurs lengvai gali virsti bedvase darbuote, tuščiu plušėjimu. Šiais laikais mes esame apsėsti savotiško nerimo — veikti, bėgti. Mums atrodo, kad ramybės minutė - tai laiko pražudymas, kad tylos valandėlė - tai tuščias laikas. Mes gramais sveriamo, matuojame laiką; mes nesuvaldomame laiko paslapties, mes užmirštame, kad tyloje vyksta augimas, branda, kad tyla yra veikimas. Net religiniame gyvenime mes visko laukiame tik iš veiklos, iš savo pačių pastangų - mes norime Dievą paveikti, Jį formuojame, bombarduojame. Religijos sferoje priimti yra ne mažiau svarbu kaip ir veikti, stengtis. Priimti, ką Dievas nori mums pasakyti - tylos valandėlėje nugirsti Jo žodį: priimti, ką Dievas mums siunčia - Jo sprendimus, Jo lemtį.

Apreiškimo Marijai paslaptis yra ne vien tylos paslaptis, bet ir malonės paslaptis. Kodėl Kristus norėjo gimti iš Mergaitės? Juk galėjo gimti ir normalioje šeimoje: tai juk nėra kiek Jam nebūtų sukludę būti Dievo Sūnumi. Gimimas iš Mergaitės nereiškia santuokos pažeminimo, nėra paniekos santuokinei bendrystei; taip pat nesupraskime, jog tai būtų tikriausias būdas Dievo sūnystei kildinti. Kodėl taip? Šis klausimas paaiškina pasklaidžius Senąjį Testamentą, kur

matome, kad Marijos paslaptis yra ruošiamą. Štai Sara, nevaisingoji, vėlyvame amžiuje, Dievui lemiant, tampa Izaoko motina, o tuo pačiu ir išrinktosios tautos motina. Panašiai buvo su Samuelio motina Ona, kuri sulaukė kūdikio tik savo gyvenimo pavakary; lygiai tokia pati lemtis teko Samsono motinai, taip pat ir Elzbietai, Jono Krikštytojo motinai. Ką tai reiškia? Išganymas ateina ne iš žmogaus ir ne iš jo galios, o vien iš Dievo, iš Jo malonės, Dievas veikia ten, kur žmogus nieko negali suveikti: Jis veikia tuščiame lauke. Jis pažadina pažado nešėją iš apmirusių Saros įsčių ir veda šį dėsni iki Vieštapies gimimo iš Mergaitės. Skaitome Izaiją (54,1) ir Paulių (Gal 4,27): “Pralinksmėk, nevaisingoji!... Apleistoji turi daug vaikų, daugiau negu turinčioji vyrą”.

Tai reiškia: pasaulio išganymas ateina tik iš Dievo, ir, kur žmogaus ranka jau nieko nepadarė, ten pasirodo Dievo pirštas. Biblinių požūriu mergaitiškas gimimas - tai ženklas, kad susitinkame su Dievo maloningumu, kad čia veikia gerasis Dievas. Tai malonės simbolis, atskleidžias, ką Marija nusakė: “Jis numeta galiūnus nuo sostų ir išaukština mažuosius”. Šia malonės paslaptimi, kuri pasireiškia joje, Marija yra ženklas, kad Dievas yra ne kažkur toli nuo mūsų, bet arti mūsų. Tai paguoda ir vilties ženklas, kad mes nesam apleisti ir užmiršti. Ši Dievo šviesa apšvietė viršum Betliejaus piemenis. Šis Dievas ištiesė ranką Izraelio ir viso pasaulio mažiesiems. Marija mums skelbia Dievą, kuris, anot Jono evangelisto (1,3,20), “yra didesnis už mūsų širdį”, o Jo malonė yra galingesnė už mūsų silpnumą ir iš anksto jį jau nugalėjo. Jonas rimtai kalba apie Dievo reikalavimus, o Marija kviečia mus į gilų džiaugsmą. Tą pat vėliau kartos Kristaus mokiniai: “Džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartojau: džiaukitės!” (Fil 4,4).

Kvietimas džiaugtis - tai pagrindinis krikščionybės šūkis. Evangelija - tai džiaugsmingoji naujiena, kaip sako pats

žodis. Bet pasaulis nesupranta nei Evangelijos, nei Kristaus ir vardan džiaugsmo traukiasi nuo Bažnyčios. Religijoje jis mato tik draudimus ir liepimus. Iš tiesų, ne taip lengva yra pamatyti Kristaus džiaugsmą, daug sunkiau negu malonumą, kuris kyla iš kokio nors pasitenkinimo. "Džiaugitės Viešpatyje!" - šie apaštalo žodžiai keistai skamba šių dienų žmogui. Atrodo, kad tai, ką mums teikia pasaulis, negali mūsų pradžiuginti ir laimingais padaryti. Tačiau yra tiesa, kad visa, kas yra šalia Dievo, neilgai džiugina mūsų širdį. Žmogus, įtrauktas į gyvenimo malonumų sūkurį, tik trumpai būna linksmas. Reikia manyti, kad tikrasis džiaugsmas prasidėjo tik su Kristaus atėjimu. Pažinti Kristų ir suvokti, kad malonės Dievas yra pasaulio šviesa ir džiaugsmas - štai tikroji džiaugsmo versmė. Tikras džiaugsmas yra ne daiktuose, kurių galime netekti, bet mūsų būties vidinėse gelmėse, kur jokia pasaulio jėga negali jo išplėsti. Tad kiekvienas išorinis netekimas turėtų vesti mus į šį vidinį praturtėjimą ir mus brandinti tikram mūsų gyvenimui.

Abi adventinio triptiko šoninės lentelės, Jonas ir Marija, užmena ir rodo mums vidurinę lentelę - *Kristų*, kuris paaiškina ir nušviečia šias šonines lenteles. Švęsti adventą - tai iš naujo suvokti ir pajusti paslėptąją Dievo artimybę. Kaip tai įvyksta, parodo mums Jonas ir Marija. Tai įvyksta apsigręžiant, pakeičiant savo mąstyseną, nukreipiant savo žvilgsnį nuo regimybės į neregimybę. Jei einame šiuo keliu, mes tampame regintys - pamatome malonės stebuklą ir pradedame suvokti, kad nėra šviesesnio džiaugsmo žmogui ir pasauliui kaip malonė, kuri pasirodė Kristuje. Pasaulis nėra vargų ir kentėjimo bedugnė: jo visus negandus gaubia *meilė, gailėstingumas - atleidžiantysis ir gelbstintysis Dievas*. Kas šitaip adventą supranta ir išgyvena, tas su pagrindu gali kalbėti apie linksmąjį, palaimingąjį Kalėdų laiką. Nors kūčių stalas būtų kuklus, kaip kalėjime, nors kambarys būtų vėsus, kaip lagerio zona, bet širdyje švies džiaugsmas - didis, skaidrus, palaimingas.

Visiems

***mieliesiems skaitytojams, rėmėjams ir bendradarbiams
Lietuvoje ir išivijoje linkime prasingų***

Šv. Kalėdų

ir

Dievo palaimos bei sėkmės

1992 metais,

atstatant Lietuvos ekonominį ir dvasinį gyvenimą!

Redakcija, Administracija ir Leidėjai

BŪČIO IR MATULAIČIO DRAUGYSTĖ (II)

SES. ONA MIKAILAITĖ

Pastovios draugystės ryšiai

Praną Būčį ir Jurgį Matulaitį rišo artimi, jau ištirtos ir visokiose gyvenimo aplinkybėse išbandytos draugystės ryšiai. Juodu dirbo kiekvienas savo srityje, vienas kitu rūpindamiesi ir pasidalindami gyvenimo vargais ir laimėjimais. Matulaitis auklėjo jaunuosius marijonus Friburge iki 1914 metų, kada nuvykęs į Seinus rekolekcijų vesti, nebegalėjo grįžti į Šveicariją, rugpjūčio mėnesį prasidėjus I pasauliniam karui. Vargais negalais atsirado Varšuvoje ir ten kurį laiką darbavosi, kol vysk. Kakowskis leido perminti apleistą kamaldulų vienuolyną Bielanuose. Ten Matulaitis įkurdino lenkų marijonų vienuolyną bei noviciatą ir globojo karo našlaičius. Tuo tarpu Būčys 1915 m. atsisakė savo pareigų Petrapilio Akademijoje, o 1916 m. Matulaitis jį išsiuntė į Ameriką padėti tenykščiams marijonams dirbuotis.

Amerikoje kun. Pranas Būčys išbuvo iki 1921 metų. Klebonavo Sheboygan, Wisconsin ir Waukegan, Illinois. Buvo pakviestas redaguoti *Draugą*, vienintelį lietuvišką katalikišką laikraštį Amerikoje. Su kitų marijonų pagalba pasisekė laikraštį išgelbėti. Būčio sumanais redagavimo dėka, jis pasidarė įdomesnis ir patrauklesnis Amerikos lietuviams. Būčys, sugebėdamas greit reaguoti į einamus įvykius, pats daug rašė įvairiais klausimais. Po tais straipsniais nepasirašinėdavo, bet pats numanė, kad jų parašė apie 750. Matulaitis, gavęs kelis *Draugo* numerius, gyrė Būčio pastangas. Matulaitis aukštai vertino Būčio sugebėjimą rašyti, pats kartą prisipažinęs kun. Tumui-Vaižgantui, kad jam visgi rašyti labai sunku.

Darbas Amerikos lietuvių tarpe Būčiui sekėsi ir, atrodo pagal jo *Atsiminimus*, jam atnešė daug įdomių patirčių. Kaip ir jo draugas Matulaitis Būčys sugebėjo pritaikyti prie svetimos aplinkos ir skirtingos kultūros. Matulaitis buvo Amerikon nuvykęs 1913 metais įkurdinti marijonus Čikagoje. Grįžęs į Lietuvą, *Vadove* (Nr. 62, 1913 spalio) aprašė savo įspūdžius, išreikšdamas didelį susidomėjimą amerikiečių sumanumu, tenykščių lietuvių veržlumu ir sugebėjimu pagerinti savo gyvenimą. Nors rašė labai teigiamai, bet pastebėjo ir triukšmingo Amerikos gyvenimo pavojus.

Būdamas Amerikoje, Būčys greit perprato, kaip čia dalykai daromi. Visad pasižymėjęs sąmojumi, Būčys savo *Atsiminimuose* aprašo, kaip jam pasisekė pagerinti Waukegano parapijos finansinę padėtį. Savo *Užrašuose* Matulaitis kaip tik buvo rašęs, kad kiekvienas vienuolis, kad ir vienas kur besidarbiodamas, turi mokėti orientotis padėtyje ir rasti būdus pats išsilaikyti ir kitiems padėti. Štai Būčys ir pasinaudojo esamomis sąlygomis.

Vienas lietuvis ūkininkas dovanojo stamboką paršą. Sudarėme 100 bilietų po pusę dolerio ir išleidome į loteriją. Paršą laimėjo mergaitė, laimėjusi susigėdo ir laimikį dovanojo parapijai. Pakartojome loteriją, bet šį kartą laimėjusi parsivarė paršą namo. Miesto bankininkas, pas kurį lietuviai laikydavo savo indėlius, dovanojo auksinį dešimties dolerių pinigą, kurį taipgi išleidome į loteriją. Bet tą jau tik vieną sykį galėjome padaryti: kas laimėjo, tas ir įsidėjo į kišenių susyk. Daug pelno turėjome parduodami ledus (ice cream). Buvo ir ki-

Kun. J. Matulaitis ir kun. P. Būčys, abu Petrapilio Dvasinės Akademijos profesoriai, maždaug tuo metu (1909), kai abu įstojo į marijonų vienuoliją, ją išgelbėdami nuo sunykimo.

tokių dalykų pardavimui. Iš to bazono, kuris tęsėsi keletą dienų ir kuris mane neapsakomai išvargino, visgi pasidarė apie 1000 dol. gryno pelno ir dėl to parapijos finansai pagerėjo. (Atsiminimai II, p. 27)

Tuo tarpu Matulaičio gyvenime jau buvo įvykę stambūs pasikeitimai, įšventintas vyskupu 1918 m. gruodžio 1 d. Kauno katedroje, jis iškilmingai įžengė į Vilniaus vyskupo sostą gruodžio 8 d. Apie tas iškilmes Būčys tikriausiai skaitė laikraščiuose, o gal ir buvo paties Matulaičio informuotas. Daug vėliau, jau po Matulaičio mirties, jis atrado jo lietuviškos ingreso kalbos santrauką ir ją įdėjo į 1933 m. išleistą monografiją. Savo paties straipsnyje apie Matulaitį ir jo darbus Būčys pažymėjo, jog ši buvo pirmoji ingresinė kalba, pasakyta

lietuviškai nuo XV a. Vyskupas Matas Trakiškis tuo laiku buvo lietuvių kalbos gynėjas, bet abejotina, ar jis savo ingresinę kalbą sakė lietuviškai, greičiausiai vartojo lotynų kalbą. Tokiu būdu vyskupas Matulaitis tikriausiai bus pats pirmasis ir vientelis Vilniaus vyskupas, pasakęs lietuvišką ingresinę kalbą (žr. AJM, p. 25).

Grįžęs į Lietuvą 1921 metų liepos mėnesį, Būčys apsigyveno Kaune, kur marijonai jau turėjo namus. Čia jis greit buvo įtrauktas į Vytauto Didžiojo universiteto steigimo planus ir daug prie jų įgyvendinimo prisidėjo. Sustatė ir teologijos-filosofijos fakulteto programą bei dėstytojų sąrašą. Gavęs Romos pritarimą, buvo pakviestas ir pradėjo dėstyti teologiją universitete. Tas pareigas jis ėjo iki 1928 metų.

Per visą Matulaičio vyskupavimo laiką

Vilniuje, nuo 1918 iki 1925 metų, juodu su Būčių susitikti galėjo tik labai retais atvejais. Bet susirašinėjimas tarp jūdviejų buvo dažnas ir gausus. Iš Matulaičio laiškų Būčiui tarp 1920 ir 1925 metų likę 66 laiškai, daugumas jų rašyti iš Vilniaus. Deja, Būčio laiškai Matulaičiui nebuvo išsaugoti.

Vyskupo Matulaičio padėtis Vilniuje vispusiškai sunki. Jį vargino ne tik darbo sąlygos, bet ir medžiaginis nepriteklus. Dar tebebūdamas Amerikoje, Būčys jį šelpdavo, atsiųsdamas Mišioms stipendijų ir kitų aukų. Pirmaisiais metais, kai Vilniuje tebebuvo karo stovis ir badas mieste, ši draugiška pašalpa sudarė ko ne vienintelės vyskupo pajamas. Rašydamas savo draugui, Matulaitis gana atvirai išdėstydamas esamą padėtį:

Dar nėra dvejų metų, o jau šeštą valdžią turiu Vilniuje... Vos tik šiek tiek gyvenimas susitvarko, ir vėl jį išardo... Dabar mano diecezija po trimis valdžiomis. Vos įpuoliau į Marijampolę atlankyt savųjų, ir vėl turėjau skubėti Vilniun, kad lenkai manęs neatskirtų nuo jo. Tiesiog nervai nepakelia jau tų visų atmainų; vargų be galo. Dievo valia! (iš laiško 1920.IX.28).

Būčiui pradėjus dėstyti teologiją Kauno universitete, Matulaitis jį padrąsina prie to darbo ir likti, nors buvo nemažai spragų marijonų darbuose, kurias Būčys norėjo bandyti užpildyti. Matulaitis jam patarė nesitraukti iš esamų pareigų, nes marijonų gimnazijoje gali mokyti ir kiti, o universitete dėstyti tinkamesnio asmens nėra. Matulaitis taip pat vertino Būčio apologetinius raštus ir ragino juos tęsti:

Man rodos, tau pačiam kol kas geriausia laikytis Kauno ir rašyti pradėtus veikalus. Taip reikalingi Apologetikos raštai! Tiek gero Tavo knygos apie Liurdo stebuklus yra padariusios. Aš pats jas su pamėgimu ir dvasios nauda paskaičiau.

Rašyk, Brolau, ko daugiausia iš Apologetikos ir Tikybos srities! (1922.IX.1).

Gana dažnai savo laiškuose Matulaitis ramina savo draugą ir taip pat stengiasi jį atiktraukti nuo per didelio pasinėrimo politikos sūkuriuose, matydamas, kaip Vilniaus dvasininkija bepolitikuodama praranda dvasinę pusiausvyrą ir savo pareigų kaip reikiant negali atlikti. Politikavimą laikydamas to laiko "liga", Matulaitis bandė ne vien Būčį, bet ir kun. Tumą-Vaižgantą ir kitus kunigus nuo įsivėlimo į politiką apsaugoti.

Būk ramus, Praniuk, dirbk, kur matai daugiau Dievui garbės, ir aš to noriu; tik sveikatos žiūrėk. Dėl politikos nesirūpink; rašiau tau, nes man buvo gaila Tavo talento, kai mačiau "Laisvėje" straipsnius. Man išrodė, kad naudingiau būtų rašyti ką iš Apologetikos... (1922.X.12).

Iš graudžių Matulaičio žodžių Būčys suprato, kaip labai jam tenka kentėti nuo įsipolitikavusios Vilniaus dvasininkijos, kuri kurstė liaudį ir spaudoje viešai puolė vyskupą. Vėliau Būčys aprašė, kaip sunku Matulaičiui buvo nešti savo pareigų kryžių: "Apsimdamas tapti Vilniaus vyskupu, Matulevičius žinojo apsiėmęs būti šmeižiamas. Per septynerius metus jis tų šmeižimų iškentėjo neapsakomai daug" (AJM, p. 33).

Vienu atveju Matulaitis rašė Būčiui apie jauną gudą kunigą Andrej Cikoto. Šis buvo atvykęs pas jį į Vilnių prašyti leidimo pasimokyti užsienyje, o paskui buvo pakviestas dėstyti kunigų seminarijoje Minske, kurią vysk. Lozinskis įsteigė gudams. Ilgainiui kun. Cikoto apsisprendė tapti marijonu. Buvęs kun. Būčio studentas Petrapilio Akademijoje, Cikoto norėjo ir jo vadovybėje atlikti noviciatą. Būčiui tuo metu esant Amerikoje, Matulaitis tam planui nepritarė, nes Būčys, apsikrovęs darbais, neturės laiko noviciatui vadovauti. Abu su tuo sutiko, ir kun. Cikota nuvyko į Ma-

rijampolę, kur pramoko lietuviškai. Tapęs marijonu, jis nuvyko į Ameriką ir labai sėkmingai pravedė misijas lietuviškose parapijose. Šis atvejis įdomus tuo, kad štai susiduria savotiškomis aplinkybėmis visi trys pirmieji marijonų vienuolijos vyr. vadovai. Matulaičiui mirus, jo įpėdiniu tapo Būčys, kuris vadovavo maždaug tiek metų, kaip ir pats įsteigėjas. Trečiasis vadovas buvo išrinktas kun. Andrej Cikoto.

Nežiūrint to, kad Matulaitis buvo tik maždaug metais vyresnis už Būčį ir kad abu buvo didelių gabumų, aukšto išsilavinimo ir dvasiškai subrendę vyrai, Būčys labai nuolankiai pasiduodavo Matulaičio vadovaujamas, laikydamas jį pranašesniu. Matulaitis savo laiškuose dažnai savo draugui primena jo nurodymus nelaikyti įsakymais, kad marijonai bendrai patys turi daryti sprendimus, nes jis negalys iš Vilniaus jų reikalų tvarkyti. Tačiau vienuolijos reikalai vysk. Matulaičiui labai rūpėjo. Jis dažnai su Būčių pasidalindavo įvairiais vienuolijos rūpimais klausimais. Būčys aprašinėdavo, kas vyksta lietuvių marijonų tarpe. Bet ir vienuolijos reikaluose Matulaitis visad pasirodydavo lygintojas ir taikintojas, kaip pavyzdžiui:

Rašyk, Mielasai Brolau, ne tik kas bloga pas Jus, bet ir kas gero yra darona. Aš rašydamas į Jus pranešu, ką lenkai marijonai gero daro, kas pas juos yra "ad aedificationem" (kas girtina), taip pat darau rašydamas į lenkus marijonus apie Jus. Ir džiaugiuosi, kad vieni kitus branginate, kad apie vieni kitus geros esate nuomonės; tikiuosi, kad tokiu būdu pasiskatindami lenktynių prie gero eisite. Iš tikrųjų tų blogybių ir silpnybių visur yra (1925. I.11).

Nors tik trumpais sakiniiais teužsimindamas apie savo vargus Vilniuje, vyskupas Matulaitis neslėpė savo nuolatinės kančios. Rašydamas kun. Pranui 1925 metų birželio 15 d., laiško pabaigoje paminėjo, jog turįs

vilties, kad Šv. Tėvas leis jam iš Vilniaus pasitraukti, ypač, kad 1925 m. Lenkų valdžiai sudarius konkordatą su Šv. Sostu ir Vilniaus vyskupijai tapus arkivyskupija, Matulaičio pasilikimas ten būtų neįmanomas. Laukdamas Pijaus IX atsakymo į jo prašymą iš Vilniaus atsistatydinti, Matulaitis taip rašė:

Man čia trošku ir be galo sunku. Nuolatiniai šmeižtai ir užsipuolimai laikraščiuos ir šiaip sau — savo daro. Gal Šv. Tėvas pasigailėjęs mane paims iš Vilniaus. Dievo valia. Kiek čia tenka iškentėti, tai tik vienas Dievas mato ir žino. Tuo tik save raminu, kad Kristui dar blogiau buvo šiame pasaulyje, nors nekalčiausias buvo. Kas žino, kada Dievas duos mums pasimatyti. Labai Jūs visų išsiilgau. Labai norėčiau dar kiek vienuolijai pasidarbuoti.

Kai liepos mėnesį Matulaitis sužinojo kad Šv. Tėvas priima jo atsistatydinimą, jis greitai ir tyliai pasitraukė iš Vilniaus. Rugpjūčio pradžioje jau buvo Romoje. Iš ten parašė Būčiui, kad jo vargai Vilniuje jau pasibaigė ir prašė šį jo žygį teisingai paaiškinti Lietuvos visuomenei.

Jei Lietuvos laikraščiai netinkamai aiškintų mano iš Vilniaus pasiliuosavimą arba drįstų Šventajam Tėvui priekaištų daryti, paaiškink, kad kitaip nebuvo galima padaryti. Ilgiau liktis aš negalėjau, būtų buvęs neprotas. Šventasis Tėvas, mane paliuosuodamas, atliko tikrą pasigailėjimo darbą ir tik dar vieną kartą daugiau parodė man tikrą savo tėvišką širdį (Roma, 1925, VIII.6).

Pasimatęs su Šv. Tėvu ir atlikęs kolekcinį benediktinų vienuolyne, vysk. Matulaitis pradėjo dairytis vietos, kur būtų galima įkurti marijonų centrą ir studijų namus. Pakartotinai jis prašė Būčio atvykti į Romą, bet šis kažkodėl drovėjosi tą pakvietimą priimti. Gal manė, kad tai bus didelė privilegija ir sukels kitų nepasitenkinimą. Jo nesulaukdamas, Matulaitis rašė:

Vysk. Petras Pranciškus Būčys 1946 m. gegužės 30 d. Atsimainymo bažnyčioje Maspeth, NY sako pamokslą kun. Jono Bal-kūno 20 m. kunigystės sukakties proga.

Sugrįžęs iš rekolekcijų, radau Tavo ilgą laišką. Labai man gaila pasidarė, kad ne Tu atvažiuosi. Bus man labai malonu ir miela pasitikti ir kun. Dvaranauską; kaip visi, ir jis man labai brangus. Bet vargu galėsiu su juo atlikti visus tuos reikalus, kuriuos būčiau su Tavim atlikęs; jis ne Generalinis Vikaras. Tokiam atvejy, man rodos, Tau nepriderėjo nusileisti ir daryti mandagumą; jei pačiam nemalonu buvo spręsti, tai reikėjo pasitarti savo patarytojų. Man rodos, kad jie būtų patarę Tau pačiam važiuoti į Romą (1925. IX.3).

Matulaičiui dar tebesant Vilniuje, Būčys buvo paskirtas vienuolijos generaliniu vikaru, nes nebuvo galima iš Vilniaus Lietuvos marijonų reikalų kaip reikiant tvarkyti. Būdamas toks artimas vyr. vadovo padėjėjas, Būčys ne vien iš draugystės, bet ir iš pareigos turėjo būti šalia jo. Ilgainiui jis atvyko į Romą, ir juodu su Matulaičiu

pasitarė įvairiais klausimais. Būčys tą susitikimą prisimena:

Tuokart, man besant Romoje, teko su Matulevičium aptarti ir keletą kitų klausimų. Tarp kitko jis labai ragino Lietuvos vyriausybę skubintis sudaryti konkordatą. Šį tą aš jam papasakojau apie Lietuvos padėtį, tarp kitko apie valdančios partijos nuotaikas. Grįžęs į Kauną, Matulevičiaus patarimus aš atpasakojau tuomet buvusiai Lietuvos vyriausybei (Atsiminimai II, p. 131).

Tikėdamasis gauti namus marijonams, vysk. Matulaitis pasiliko Romoje ir pats galvodamas ten apsigyventi, tačiau netrukus jo planai buvo apversti aukštyn kojom. Popiežius Pijus XI jį pakėlė arkivyskupu ir paskyrė apaštališkuoju vizitatorium Lietuvai. Apie savo grįžimą į Lietuvą jis taip parašė kun. Būčiui:

1925.XII.7 Roma

Mielasis Praniuk,

Diecezijų sutvarkymo ir padalijimo reikalu siunčia mane Šv. Tėvas Lietuvon. Gal iš Rymo atvažiuosiu jau 9 šio mėnesio, o vėliausiai 10. Sustosiu pas jus vienuolyne.

Prašau žiūrėti, kad nebūtų jokių nereikalingų manifestacijų ir triukšmo. Bučiuoju - iki pasimatymo

+Jurgis

Arkivyskupas Matulaitis traukiniu atvyko į Marijampolę, kur buvo iškilmingas jo sutikimas, nepaisant jo nurodymų. Paskui jis nuvyko į Kauną, kur apsigyveno marijonų vienuolyne Laisvės alėjoje, Nr. 61. Po ilgo nesimatymo juodu su Būčių vėl buvo drauge. Šie paskutiniai Matulaičio gyvenimo metai, taip pilni svarbių reikalų ir kelionių, buvo praleisti artimai bendraujant ir bendradarbiaujant su savo ilgamečiu draugu. Būčys savo *Atsiminimuose* pasakoja, kad jis iš tikrųjų mažai tepresidėjo prie tuometinių ark. Matulaičio darbų, bet, be abejo, jo buvimas šalia ir galimybė nuo-

lat pasitarti ir pasidalinti mintimis Matulaičiui daug reiškė. Būčys rašo:

Matulevičiui tapus apaštališkuoju vizitatorium Lietuvai, gyvenau viename name su juo ir atlikinėdavau kai kuriuos jo pavedamus mažmožius. Negalėjau pasiimti didžiųjų dalykų, nes turėjau labai svarbių pareigų universitete, ir nemažai laiko tekdavo atidėti Katalikų Veikimo Centro sekretariate. Taigi mano dalis Lietuvos bažnytinės provincijos sukūrine tepastebima tik tu, kurie ištiria dalyką su visomis mažomis smulkmenomis (Atsim. II, p. 190).

Ark. Matulaitis tuojau pat ėmė ruošti projektą Lietuvos bažnytinės provincijos sukūrimui. Tam reikėjo gauti ir Lietuvos vyriausybės pritarimą, ir Romos patvirtinimą. Nuotaikos Lietuvoje buvo itin nepalankios, tik Matulaičio didelis taktas ir ramumas bei didelės pastangos išaiškinti šio projekto svarbą palengva įveikė priešiskus. Išvykęs į Romą pateikti jau atbaigto projekto popiežiui, iš ten dažnai rašė kun. Būčiui. Iš Romos Matulaičio jam rašytų laiškų 1925 ir 1926 metais yra likę 17. Taigi matyti, kaip labai Matulaitis vertino Būčio draugystę. Šiame laiške ypač ryškūs Matulaičio išgyvenimai, savijauta ir jo viltys Lietuvai.

Reikalai eina ne per geriausiai, bet ir ne per blogiausiai. Turėjau labai daug darbo, sunkaus ir be galo alsinančio, beveik liuoso laiko nebelikdavo. Širdis ir mano nervai, jaučiu, kad dar labiau pavargę, negu kad yra buvę Lietuvoje. Visa mano paguoda maldoje buvo.

Diecezijų padalijimo ir provincijos sudarymo dokumentas jau beveik visiškai paruoštas; tebelieka tik Bulę parašyti... Tikiuos, kad bažnytinio atžvilgiu tas dokumentas bus galima lengvai apginti. Kaip ten bus su jo priėmimu, bet vis tik tai bus dokumentas didelės Lietuvai istorinės reikšmės. Esu įsitikinęs, kad jis daug pa-

darys ir naudos; jis sustiprins katalikybę ir Katalikų Bažnyčią Lietuvoje, o taip pat tautą ir valstybę; po jo ir katalikų pasaulio akyse, ir tarptautiniuose santykiuose kitaip Lietuva ir Lietuvos Bažnyčia išrodys. Gal Dievas duos, kad po jo prasidės naujas tikibinis gyvenimas Lietuvoje. Pagaliau visa kas Dievo rankose. Ne tas yra ko vertas, kas sodina, ne tas, kuris laisto, bet Viešpats Dievas, kuris viskam duoda derlių. Melskitės, kad viskas išeitų didesnei Dievo garbei. (Roma: 1926.III.29).

Į Kauną ark. Matulaitis grįžo tik balandžio 22 d. Kaip jis ir numatė, Lietuvos vyriausybės pritarimą gauti Bažnytinės provincijos įkūrimui nebuvo taip lengva ir paprasta, bet jis buvo gautas. Nuo gegužės 1 d. prasidėjo naujų vyskupų konsekracijos. Pats Matulaitis konsekravo Mečislovą Reinį ir Juozapą Kuktą. Iškilmingas akto skaitymas ir provincijos įsteigimo iškilmės vyko Kauno katedroje 1926 metų gegužės 16 dieną.

Visa tai atlikęs, ark. Matulaitis skubiai išsirošė kelionei į Ameriką, dalyvauti Eucharistiniame Kongrese Čikagoje. Su saviimi pasiėmė kun. Praną Būčį, kuris tą kelionę smulkiai aprašė ir savo korespondenciją išspausdino *Šaltinyje* (1926, Nr. 22 ir 23). Būčio aprašymas įdomus tuo, kad jis labai dalykiškas, konkretus. Jis sumini daugelį ark. Matulaitį sutikusių žmonių, apibūdina aplinkybes ir nuotaikas.

Pasibaigus Kongreso iškilmėms, ark. Matulaitis lankė lietuviškas parapijas Amerikoje: buvo gavęs 91 kvietimą. Visur sustojo, pasakė vieną ar du pamokslus, daug kur teikė Sutvirtinimo sakramentą, sutiko didelius būrius žmonių. Savo straipsnyje Būčys duoda vaizdingą visos tos kelionės apžvalgą ir ją baigia jautriu žodžiu, kuriame galima pajusti, kaip labai jis pats gerbė ir mylėjo ark. Matulaitį.

Niekuomet nelinkęs viešai rodyti savo jausmų, Būčys čia kalba su tam tikru

įkvėpimu. Tą atmintiną 1926 metų vasarą, kai jis drauge su ark. Matulaičiu pačiais karščiausiais birželio ir liepos mėnesiais bendravo su Amerikos lietuviais, jis beveik neužiomis lygina su apaštalo Pauliaus varginomis, bet dvasiškai vaisingomis kelionėmis.

Paprastai vasarą Amerikoje yra negalima sutraukti didesnių minių, nes karščiai išvaro visus į laukus, miškus ir pajūrius. Šiemet ypatingai karšta vasara Amerikoje, kokios ir seniai nebeatmena. Bet arkivyskupo pasitikti visur susirenka didžiausios minios. Bažnyčios perpildytos, sutinkamas su didžiausiu entuziasmu ir gražiausiomis išskilmėmis, palydimas ašaromis.

Amerikos lietuviai, nematę lietuvio vyskupo per tiek metų, negali atsigerėti. Be to, arkivyskupo Jurgio asmenyje susieina ir brangioji Vilniaus atmintis, ir spinduliai Apaštalo Sosto, kurio Vizitatorius Lietuvai jis yra.

Jo Eksc. atsilankymas Amerikoje daug žmonių patraukė prie Dievo ir gyvenimo pataisymo, atgaivino Tėvynės meilę, sustiprino lietuvybę bei šautėjančioje jaunomenėje, pridavė naujų jėgų garbingiems mūsų užjūrio brolių darbams.

Per visą vasarą Arkivyskupas keliauja. Kas dieną vis naujoje vietoje; naktį kelionėje, dieną darbe, naktį vėl kelionėje. Šią vasarą jis apkelia, belankydamas Amerikos lietuvius ne mažiau, kaip 5 tūkstančius kilometrų. Atsimenant, kad Jo Ekselencija yra nestiprios sveikatos (serga kaulų džiova), reikia stebėtis tik taja dvasios stiprybe, kuri leidžia jam nuveikti tiek, kiek nepakelia ir sveikiausias vyras. (Šaltinis, 1926, rugp. 12 d., Nr. 23)

Vėliau 1933 m. monografijai rašytame straipsnyje Būčys prideda ir tai, kaip jam nuskambėjo tie 200 su viršum Matulaičio sakyti pamokslai Amerikoje. “Didelėje jo pamokslų daugybėje, kuriuos man teko girdėti, skambėdavo styga, kviečiant klausytojus į šventumą. Aš manydavau, kad to per

daug, nes mums pirma reikia pasiekti daug žemesnius dorovingumo laipsnius. Man labiausiai nepatikdavo, kad a.a arkivyskupas į šventumą ragindavo ištaigose paskendusius amerikiečius. Dabar aš suprantu, kad jis, kalbėdamas kitiems, kalbėdavo drauge ir sau. Jam, iš tiesų, jau artimas buvo šventumo laipsnis ir buvo reikalas į jį žengti” (AJM, p. 24).

Nuo tos istorinės ark. Matulaičio kelionės po Ameriką 1991 m. vasarą sueina 65 metai. 1991 m. spalio 25 d. sukanka 40 metų nuo vyskupo Būčio mirties. Būčys savo draugą Matulaitį, nuolat besirūpinantį jo sveikata, pragyveno 25 metus. Būdamas jau senelis, visai arti savo aštuoniasdešimto gimtadienio, Romoje baigęs diktuoti savo gyvenimo *Atsiminimus* prof. Zenonui Ivinskiui, jis dar savo ranka parašė tokį paaiškinimą. Ten jis dėsto, kodėl negali priimti kitų jam skiriamo Lietuvos patriarcho titulo. Anot jo, pirmasis mūsų tautos patriarchas — tai vyskupas Motiejus Valančius, o po jo tik ark. Jurgis Matulaitis vertas patriarcho vardo.

Taip savo ilgo amžiaus pabaigoje vyskupas Būčys prisimena, kaip jam teko būti šalia Matulaičio, ir tas “buvimas kartu” jam dabar teikia daug paguodos: “Toje pačioje Marijampolės gimnazijoje mokėmės, tuo pačiu laiku pradėjome eiti aukštuosius mokslus ir tą pačią dieną toje pačioje Petrapilio dvasinėje akademijoje juos drauge baigėme. Vieną dieną ir tą pačią valandą oficialiai abu įstojome į marijonų vienuoliją...”

Prisiminęs ir kaip 1927 m. sausio 26 d., ketvirtadienį, Kauno Hagentomo klinikoje jis jau prie mirties esančiam Matulaičiui atneša Švč. Sakramentą ir jo prašomas duoda paskutinį patepimą, vyskupas Būčys, 1951 m. balandžio 15 d., nujausdamas ir savo paties artėjančią mirtį, rašo paskutinį savo draugo gyvenimo ir darbo įvertinimą.

Dvidešimtojo amžiaus tikybiniam Lietuvos gyvenime ne tiek raštai, kiek veik-

LIŪDESYS - SAVĖS UGDYMAS AR PASIDAVIMAS

(*"Laiškų lietuviams" konkurse V premiją laimėjęs rašinys*)

GRAŽINA KRIAUCIŪNIENĖ

Sakoma, kad gyvenime du dalykai yra garantuoti: mirtis ir mokesčiai. Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienam teks anksčiau ar vėliau ko nors liūdėti, tikrai nuostabu, kiek ši sritis yra apleista pasiruošimo atžvilgiu. Ruošiamės profesijai, kasdieniniam gyvenimui, tačiau nenorime pagyvoti, kad vieną dieną neteksime artimo asmens.

Nors liūdesio sąvoka dažniausiai siejama su mirtimi, tačiau liūdesys yra natūrali reakcija į praradimą, t.y. į didelį pasikeitimą kasdieninio gyvenimo ritme. Tai gali atsitikti pakeičiant gyvenvietę ir prarandant savo kaimynus, draugus, bendradarbius. Galima pajusti liūdesį pametus brangų daiktą. Galima patirti šį jausmą po ištuokos, išėjus į pensiją. Šie visi įvykiai verčia prisitaikyti prie pasikeitusių gyvenimų sąlygų. Didžiausias praradimas - nes jis yra neatšaukiamas ir nepakeičiamas - yra artimo žmogaus mirtis. Spėju, kad kiekvienas esame dalyvavę laidotuvėse, tačiau kiek

mokėjome mirusiojo artimus suraminti, jų neužgauti? O užgauti pasitaiko, kadangi reatas asmuo moka ką tinkamai pasakyti, nes daugumas buvo užgauti įvairiais mitais apie mirtį. Dažnai vengiama net žodžio "mirtis" ištarti. Sakoma "iškeliavo amžinybėn", "Dievas pasiėmė", "užmigo amžinu miegu"... Bandant suraminti, vartojami išsireiškimai "žinau, ką išgyveni", "dėkok Dievui, kad tiek ilgai jį ar ją turėjai", "truks laiko, bet atsigausi", "gerus Dievas anksti pasiima" ... Tokie pasakymai ne tik liūdinčiųjų nesuramina, bet dar suteikia Dievui "blogą vardą", ypač vaikų tarpe. Jiems sunkiau suprasti, kodėl Dievas pasiėmė jų senelę ar tėvą. Taip pat išgirde, kad gerieji anksti miršta, stengiasi būti blogi, kad ilgiau gyventų, bijo užmigtį, kad miegodami nenumirtų.

Geriausia pareikšti užuojautą trumpai, paklausti, kuo gali padėti. Jei tinkamos sąlygos, galima užklausti, kas atsitiko, kaip

los nepaprastu naudingumu iškilo arkivyskupas Jurgis Matulevičius. Kažin ar jam neteks XX amžiuje garbingiausioji vieta, kaip teko Valančiui pereitame šimtetyje.

Dviem dalykais Matulevičius padarė daug naudos Lietuvos katalikybei — atnaujino nykstantį vienuolinį gyvenimą ir sudarė nepriklausomą Lietuvos Bažnyčios provinciją. Visai rimtai galima kelti klausimas, ar arkivyskupą Matulevičių netiktų pavadinti patriarcho vardu po Valančiaus. (Atsiminimai II, p. 189).

Šaltiniai

Būčys, vyskupas P., *Atsiminimai I ir II*, surašė prof. Z. Ivinskis, redagavo J. Vaišnora, MIC; Draugas, Chicago, Illinois, 1966.

Arkivyskupas Jurgis Matulevičius (redagavo vysk. P. Būčys); marijonų spaustuvė, Marijampolė, 1933.

J. Matulaičio laišakai P. Būčiui, ištraukos išspausdintos ark. Matulaitis-Matulevičius: *Užrašai*; Nida, Londonas, 1953.

Arkiv. J. Matulaičio laišakai P. Būčiui, nespausdintas mašinraštis iš Marijonų archyvo Romoje (Archivum Generale Congregationis CC. RR. Marianorum).

jaučiasi, viską išklaudyti, nebandant pakeisti temos. Jokių būdų nepatarinėti, nežiūrint kiek artimai liūdinčiuosius pažįsti.

Nuo mažens išmokome, kaip ką nors įsigyti, o ne kaip prarasti. Stengiamės gerai mokytis, gauti tėvų pagyrimą, tinkamai rengtis, gauti draugų pritarimą. Šis procesas tęsiasi ir per subrendimo, ir suaugusiojo metus. Tad praradimo ir tuo pačiu liūdesio jausmas suteikia lyg ir nenormalią savijautą. Kadangi retas tepajėgia taip savarankiškai išgyventi, jaučiasi bejėgis, ieško kitų paramos. Tačiau nuo mažens skiepijami mitai trukdo susipažinti su praradimo jausmu. John James rašo: "Kai buvau penkerių metų, nudvėsė mano geriausias draugas - šuo. Porą dienų verkiau savo kambary. Pagaliau tėvas pasakė: 'Neverk, šeštadienį nupirksiu kitą šunį'". Atrodo, logiškas nutarimas, tačiau vaikui buvo dviguba pamoka: 1. nepriimtina liūdėti, 2. prarastą daiktą galima pakeisti kitu. Už poros metų jo broliukas sulaužė dviratį. Vėl pasikartojo ta pati pamoka: nupirksim naują, neverk. Būdamas 14 metų įsimylėjo. Labai jaudinosi, kai toji draugystė iširo. Tėvas pasakė: "Nesijaudink, yra daug kitų žuvų jūroje". Pamoka užfiksuota. Po metų mirė jo senelis, su kuriuo daug laiko praleisdavo per vasaros atostogas. Grįžęs namo, rado motiną verkiančią. Norėjo eiti su ja kartu verkti, bet tėvas ir dėdė jį sulaukė, sakydami: "Netrukdyk jos, po kiek laiko su ja viskas bus gerai". Trečioji pamoka: liūdėk vienas. Tačiau iškilo problema, kaip senelį pakeisti kitu. Ilgainiui teko susigyventi su mintimi, kad senelio neįmanoma pakeisti. Pergyvendamas šį praradimą, po metų pasikalbėjo su savo tėvu, paaiškindamas, kaip jam skaudus senelio praradimas. Tėvas atsakė: "Tau liūdna, bet ilgainiui viskas bus gerai". Ketvirtas mitas: laikas automatiškai viską išgydo.

Toks pasakymas atrodo nejautrus, bet šioje kultūroje nepriimtina viešai išreikšti

kai kuriuos jausmus. Matant kitą verkiant, nejauku pačiam, jautiesi bejėgis, todėl vengi tokios padėties. Lengviau pasakyti "nesielk kaip boba, būk vyras", negu verkti kartu. Jei kuris ir paklausia, kaip jautiesi, retas yra linkęs išklaudyti atsakymo. Jei tik pastebi jautrumą ar ašaras, tuojau stengiasi pakeisti temą. Toks neleidimas liūdinčiam išsireikšti jį sužaloja. Jausmai lieka užslopinti. Tokie jausmai ilgainiui išsiveržia fizinė ar protinė liga, kartais ir savižudybe. Žmonės vis tik nori kitų pritarimo, tad stengiasi elgtis taip, kad kitiems nesudarytų nejaukumo.

Pirmoji reakcija į artimo mirtį dažniausiai pasireiškia šoku, bandymu paneigti įvykį. Dažnai išgyvenama stadija, "o jeigu". Tai yra "o jeigu aš tada būčiau buvusi namie! O jeigu nebūčiau leidusi išeiti, išvažiuot..." Ta "o jeigu" stadija bandoma pakeisti tai, kas nepakeičiama, ir tik užkraunama sau kaltės jausmas. Pvz., viena jaunuolė buvo išvykusi atostogų, kai mirė jos motina. Kadangi keliavo, tai niekas negalėjo jai pranešti, ir ji nedalyvavo laidotuvėse. Sužinojusi apie motinos mirtį, labai smarkiai susijaudino. Negalėjo net automobiliu važiuoti, visur ėjo pėsčia. Pasąmonėje užsifiksavo mintis, kad jei nebūtų išvažiavusi atostogų, motina nebūtų mirus. Su terapija ilgainiui pagijo ir galėjo vėl vairuoti automobilį.

Kita reakcija - paneigimas. Apie mirusįjį kalbama, lyg jis būtų gyvas, tik trumpam išėjęs, bet vėl tuoj grįš. Neretai, bandant susigyventi su praradimu, mirusysis būna idealizuojamas. Prisimenant pasakymą, kad "apie mirusįjį arba gerai, arba nieko", skatina tokią nerealią situaciją, kuri kenkia tinkamai liūdesį išgyventi.

Antra liūdesio stadija - kentėjimas ir disorganizacija. Šioje stadijoje išgyvenamas visiškas praradimo jausmas. Kadangi kūnas pergyvena traumą, retas kuris pajėgia logiškai galvoti, ypač kai reikia daryti svar-

bius sprendimus. Kai kurie sprendimai neatšaukiami ir kenksmingi. "Gerų norų" žmonės su netinkamais patarimais daugiau pakenkia negu padeda. Pvz., patarimas visus mirusiojo daiktus kam nors atiduoti, kad kasdien jo neprimintų - "greičiau praeis liūdesys". Tai blogiausia, ką galima padaryti. Juk kaip tik norima mirusiojo neužmiršti, jį prisiminti. Jeigu mirusiojo palikti daiktai per daug opūs, galima juos kur nors sukrauti, o vėliau peržiūrėti ir nutarti, ką norima pasilaikyti.

Šioje stadijoje daugiausia gali padėti draugai, bendradarbiai, pažįstami. Carl ir Stephanie Simonton sudarė tokią formulę efektingai pagalbinei sistemai: 25% savarankiškumo, 20% vyro ar žmonos parama, 55% bendruomenės parama. Paskutinei grupei priklauso giminės, draugai, bendradarbiai, pažįstami. Liūdesyje mažiausia paramos reikia ieškoti iš savo vyro ar žmonos, nes, to asmens netekus, nebus užtekstinai paramos liūdesį pergyventi. Taip pat, užkraunant vyrui ar žmonai didžiausią paramos našta, įtempiami tarpusavio santykiai ir kartais baigiasi ištuoka. Taip pat per didelė parama iš vyro ar žmonos su laiko, sumažina savarankiškumą.

Religija daug padeda išgyventi liūdesį. Tikėjimas pomirtiniu gyvenimu pakeičia mirties sąvoką. Jaučiamas tęstinumas iš šio gyvenimo į ateinantį, mirtis nėra visiškas, galutinis praradimas, o tik perėjimas į kitą gyvenimą, kuriame vėl teks susitikti.

Kaip ilgai trunka išgyventi liūdesį? Nėra nustatyto laiko. Tai priklauso nuo asmens. Kiekvienas tai išgyvena kitaip, kiekvieno laiko terminas kitoks. Logiškas gedulo terminas - vieneri metai, nes per tą laiką pereina visos šventės, jubiliejai, gimtadieniai, kuriuose anksčiau velionis dalyvaudavo. Tai padeda liūdinčiam susigyventi su faktu, kad jo daugiau tokiomis progomis nematys. Tačiau tai dar nereiškia, kad liūdesys tuo ir pasibaigs.

Norint užbaigti liūdesį, reikia būtinai atbaigti savo santykius su mirusiuoju. Tada bus įmanoma konstruktyviai atkurti tolimesnį gyvenimą. Santykių atbaigimas gali būti įvairus. Labai svarbu turėti galimybę apie mirusįjį kalbėti su kitais. Tai padeda sukrystalizuoti mirusiojo atminimą ir savo jausmus. Tokiomis sąlygomis įmanoma išpasakoti savo abejones, visus "o jeigu" variantus. Taip pat gal pasitaikytų gauti informacijų apie mirusįjį, kurios papildytų turimą jo vaizdą. Tokios informacijos labai padeda liūdinčiajam.

Trečia stadija - reorganizavimas. Kiek laiko antroji stadija trunka, priklauso nuo asmens, tačiau kiekvienas žino, kada reikia persitvarkyti. Kiek čia darbo reikės, priklauso nuo to, kokio didumo spragą mirusysis paliko liūdinčiojo gyvenime. Jei mirė asmuo, kuris buvo pagrindinis liūdinčiojo gyvenime (vyras, žmona, tėvas, motina, brolis, sesuo), reikia rimtai persiorganizuoti, nes bendro gyvenimo rutinoje daug laiko buvo kartu praleista. Dabar reikia šią rutiną iš naujo atkurti. Pvz., jeigu kartu kas savaitę restorane valgydavo, dabar reikia išmokti be jo ar jos tai atlikti. Galima eiti į kitą restoraną su draugu, drauge, gimine. Nevengti tai daryti. Kartais apsimoka sudaryti sąrašą, kokius darbus galima atlikti pats vienas. Nutarti, kuriuos darbus kurią dieną atlikti. Darbai gali būti atidėti užsiėmimai, pvz., skaitymas, siuvinimas, mezgimas, rašymas, fotografijų albumų sutvarkymas, galvosūkių sprendimas ir t.t. Tokie darbai, užsiėmimai padeda vėl savarankiškai tvarkytis. Taip pat verta įsijungti į kokią grupę, praplatinant pažįstamų skaičių. Grupė gali būti socialinio ar darbo pobūdžio. Daugumas mokyklų turi įvairių pamokų apie mirtį, liūdesį, kuriose galima sutikti asmenų, taip pat pergyvenančių liūdesį, ir gauti daugiau paramos, pasidalinti savo jausmais.

Kai kuriems liūdintiems reikalinga pro-

fesinė pagalba. Gydytojas gali nustatyti reikalingus vaistus, tačiau vaistai turi būti riboti laiko atžvilgiu, t.y. tik padėti nugalėti pirmąjį šoką. Jei vaistai per ilgai vartojami, tai jie užtušuoja liūdesio pergyvenimą ir neleidžia asmeniui su liūdesiu susitvarkyti. Taip pat ne vienam šiuo momentu yra pravartu turėti psichologinę pagalbą. Tačiau reikia surasti terapeutą, kuris yra susipažinęs su praradimo trauma ir yra kvalifikuotas šioje srityje. Terapija gali būti individuali, grupinė su svetimais ar grupinė su šeimos nariais. Tai priklauso nuo asmens, kas kam tuo metu reikalinga.

Kaip mes sau padedam išgyventi liūdesį, priklauso nuo savarankiškumo, bendruomenės paramos ir įsitikinimų. Norint visapusiškai liūdesį išgyventi ir atstatyti gyvenimą, svarbu turėti kuo daugiau kontaktų ir paramos. Tai labai padės ateityje, kai tokios pagalbos vėl reikės.

Kaip apie mirtį, taip ir apie liūdinčius yra visokių mitų. Kartais sakoma: jei ilgai liūdi, tai labai mylėjai, o jei greit atsigauni, tai nemylėjai. Kita nesąmonė: liūdintysis turi blogai atrodyti arba fiziškai, arba nesugebėjimu tvarkytis kasdieniniuose reikaluose. Jei liūdintysis gerai atrodo, sugeba tvarkytis, tai lyg neliūdi, mirusiojo tinkamai nepagerbia. Pats blogiausias mitas: jeigu tikrai jį ar ją mylėjai, tai toliau pats nenorėtum gyventi. Tokia pažiūra yra labai prastas paminklas mirusiajam, kuris nenorėtų, kad mylėtas asmuo save gyvą palaidotų.

Tokie negatyvūs įsitikinimai trukdo atsigauti nuo liūdesio. Tad svarbu patikrinti savo įsitikinimus ir, jei rasi negatyvių, reikia juos pakeisti. Tai nėra lengva, tačiau įmanoma. Pirmiausia reikia išsamiai susipažinti su savo įsitikinimais. Tai galima atlikti, surašant visus įsitikinimus apie mirtį, liūdesį, gedulą. Po poros dienų sąrašą patikrinti ir konkrečiai pagalvoti, ar anksčiau "išmokti" įsitikinimai šiandien galioja, ar tai tik įpratimas. Kartais padeda pasikalbėti

su kitų įsitikinimų ar kitos religijos asmeniu, palyginti įsitikinimus, padiskutuoti apie nuomonių skirtumus. Tai taip pat padeda pakeisti galvoseną, pažiūrą į senus įsitikinimus, įpratimus, padeda pradėti kitaip galvoti, atkurti gyvenimą.

Liūdesys baigiasi, kai asmuo gali galutinai atsisveikinti su mirusiuoju, visiškai priimti jo ar jos mirtį. Tai pasireiškia, kai galima prisiminti mirusįjį be skausmo.

Liūdesiui atbaigti, be anksčiau minėtų paramos metodų, terapistai dažnai naudoja Gestalto metodą. Bet kadangi šis metodas turėtų būti naudojamas tik su atsakingo terapistu pagalba, čia jo neaprašysiu. J. James ir G. Cherry suprojektavo liūdesio atbaigimo pažingsniui metodą. Tačiau, mano nuomone, retas asmuo pajėgia šį metodą panaudoti be profesinės pagalbos. Prasmingiausia ieškoti pagalbos profesionalų bei artimųjų tarpe, paramos grupėse. Tokiu būdu galima nuspręsti, kuris metodas liūdinčiajam bus tinkamiausias.

Didžiausia problema čia dažnai būna nepajėgumas sau dovanoti. Čia įklimstama į "o jeigu" stadiją, iš kurios būtinai reikia išsivaduoti.

Kaip kalamas plienas būna kaitinamas ir šaldomas, taip ir asmuo per liūdesį arba sutvirtėja, arba sutrupa. Artimojo praradimas yra nepakeičiamas išgyvenimas, kurį galima panaudoti arba kaip savęs ugdymo procesą, arba kaip progą skausmui pasiduoti. Tuoju po mirties ne vienas liūdintysis mintyse surašo pozityvias ar negatyvias rezoliucijas. Negatyviųjų rezoliucijų tarpe dažnai užtikamas pasiryžimas daugiau nieko nemylėti. Pozityviųjų tarpe - noras pagerbti mirusįjį, sekti jo žingsniais. Arba, matant mirusiojo netobulumus, pačiam būti tobulesniam. Skausmas, kaip trąšos, neturi prasmės, jeigu nėra naudojamos. Trąšos padeda auginti gražias gėles, skanias daržoves. Skausmą pozityviai naudojant, galima daug ko išmokti, pertvarkyti savo gyvenimą ir tobulėti.

IŠTIKIMYBĖ DIEVO ŽODŽIUI

CHIARA LUBICH

“Jam nėra jokių paslėptų padarų, bet visa yra gryna ir atidengta akims to, kuriam turėsime duoti apyskaitą” (Žyd 4, 13).

Tie žodžiai, paimti iš laiško žydams, kontekste padeda suprasti jų prasmę. Autorius paaiškina, kaip Dievas nubaudė daug žydų mirtimi dykumoje, jiems bėgant iš Egipto, kai jie neklausė jo žodžio ir užtai negalėjo įeiti į pažadėtąją žemę.

Tokia bausmė gali ištikti ir mus, net sunkesnė, jei negyvensime pagal Kristaus žodžius. Tada vieną dieną ir mes neįeisime į amžinąją buveinę, kurią pažadėtoji žemė vaizdavo.

Visai aišku, jog čia svarstome žodį, kurį Dievas mums skelbė pirmiausia per pranašus, o paskui per savo sūnų Jėzų Kristų. Savaime suprantama, kad tas žodis, kuris tuo būdu mus lydėjo istorijos bėgyje, yra didžiausia jo dovana, kurią kada nors mums yra davęs. Iš tikrųjų tas žodis rodo Dievo išmintį ir meilę, jo nuostabų planą, kurį jis turi kiekvienam mūsų, kad būtumėm jo šeimos vaikai ir turėtumėm su juo amžinąjį gyvenimą. Jis rodo mums ne tik kelią į tą gyvenimą, bet duoda ir jėgų jį pasiekti. Dar daugiau, jei mes jo klausome, jis priima mus kaip savo sūnus ir dukteris, duodamas mums savo meilę ir išmintį.

Ta nuostabioji dovana uždeda mums ir didelę atsakomybę. O ji reikalauja iš mūsų atsidavimo: Dievas duoda mums savo žodį, kad darytumėm jį vaisingu. Jis nori matyti tuos vaisius mūsų pačių gyvenime, kad savo veikla neštumėm pasauliui tą atnaujinimą, kurį jo žodis daro.

Tad visai logiška, jei to nedarysime, žodis pats bus mūsų teisėjas. Tada, ypatin-
gai paskutinę dieną, Žodis parodys nepaneigiamai mūsų pasirinktų klaidų kvailybes. Tada niekas, o niekas negalės mūsų apsaugoti nuo to žodžio įžvelgiančios šviesos — jokie pasiteisinimai, jokie pretekstai — ir mes būsime atskirti nuo jo amžinai.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Mylėdami Dievo žodį, siekdami geresnio jo supratimo ir, svarbiausia, vis su didesniu uolumu jį vykdydami. Tada jis bus mūsų dvasinio gyvenimo ypatingas maistas, mūsų vidinis mokytojas, sąžinės vadovas, nurodantis mūsų veiklą, vadovaudamas mūsų apsisprendimams. Tuo būdu jis padarys mus šviesos vaikais, kokių Viešpats ir nori kad būtumėm, kai vieną dieną prieš jį pasirodysime.

Užtai vykdykime čia mąstomus žodžius, atsimindami dar ir tai, kad gyvename pasaulyje, kuris yra nutolęs nuo tiesos moralės reikaluose. Žmonių sąžinė yra aptemdyta, pasimetusi. Viskas yra paveikta relativizmo, neaiškumo. O visa tai gali veikti ir mus. Bet vykdydami Dievo žodį, mes būsime ne tik apsiginklavę prieš tą rimtą pavojų, bet, pagal Jėzaus žodžius (Mt 5, 15 — 16), mes būsime šviesos žiburiai, kurie padės daugeliui pamatyti savo nuklydimus ir pradėti eiti teisingu keliu.

Tad praktiškai kalbant, šiuo metu dažnai pasitikrinkime kuriuo nors Jėzaus sakiniu, kuris yra ypatingai reikšmingas mūsų gyvenime. O čia mąstomi žodžiai tegul kontroliuoja mūsų veiksmus, ir mūsų veiksmams tegul juos atspindi.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

■ Vilniaus senamiestyje vysk. Juozas Tunaitis rugm. buvo įkurtas dailės muziejaus ir liaudies meno pj. 25 d. atšventino Visų Šventųjų bažnyčią kurią skyrius, turėjęs ir daug Lietuvos meistrų sukurtų okupacinė komunistų valdžia buvo atėmusi 1948 Jėzaus, Dievo Motinos Marijos ir šventųjų medinių metais. Toje Šventovėje, dabar jau gražintoje, 1975 skulptūrėlių, taipgi liaudies meno audinių.

*("Ein Jesus —
Leben", I.
Wien 1948,
Mayer & Co.)*

JĖZAUS MOKSLAS APIE VIDINĮ GYVENIMĄ IR MALDĄ

**WILHELM
SCHMIDT**

Iki šiol mes sekėme Jėzaus žingsnius po žingsnio jo gyvenimo kelyje, stebėdami jo žodžius ir darbus. Jo charakterio grožis išryškėjo prieš mūsų akis. Tačiau atsimename nemaža atsitikimų ir pasisakymų, kurių tik nedidelė dalis supuola su jo žygiu į Jeruzalę. Didžioji jų dalis neturi ryšio su koku nors vienu jo gyvenimo laikotarpiu. Jie yra suprantami ir be to sąryšio. Tačiau jie yra naudingi Jėzaus charakterio papildymui, išplėtimui ir pagilinimui.

Mes juos išgyvename kartu su septyniasdešimt dviem mokiniais, kuriuos Jėzus pririnko prie dvylikos apaštalų. Du apaštalai, Petras ir Matas, surinko juos, norėdami sudaryti pilnesnį Jėzaus gyvenimo vaizdą. Petrui tai padaryti pagelbėjo vienas iš septyniasdešimt dviejų mokinių, būtent Morkus. Kitas iš tų naujai pririnktų mokinių — Lukas ypač rūpestingai ir plačiai tai surinko ir apžvelgė. Šie du seni Jėzaus gyvenimo aprašymai papildė tai, ką Petras pats yra matęs ir girdėjęs. Jungdamiesi prie jo, mes dabar prisimename tuos visus Jėzaus žodžius ir veiksmus kartu su kitais mokiniais ir apaštalais, lydėdami jį į Jeruzalę.

Šioje kelionėje mes, žinoma, esame apsupti šio skryiaus Jėzaus atmosferos. Dvi pagrindinės idėjos ypatingu būdu veikė Jėzaus galvosėną tomis dienomis. Viena iš jų buvo stipriai pabrėžta nuo pat pradžios: ne valdyti, o nusižeminus tarnauti — uolus darbas Viešpaties vynuogyne ir veiksminga artimo meilė. Visa tai Jėzus savo mokymu, palyginimais ir pavyzdžiu įsakmiai pabrėžė.

Jėzus pas Mortą ir Mariją Betanijoje

Tuoj po to Jėzus pateikė perspėjimų, kurie tada atrodė keisti ir nauji. Atrodė, lyg jis būtų savo pirmojo tikslo atsisakęs ar norėjęs jį sušvelninti. Dėl to pradžioje jie turėjo veikti be aiškaus supratimo. Tačiau iš tikrųjų tai, ką Jėzus čia pateikia, yra didinga ir revoliuciškai nauja. Tai būtų galima vadinti žmogaus dvasios atidengimu. Iš tikrųjų ką čia Jėzus perspėjimo forma išreiškė, yra tai, kad kiekvieno žmogaus siela turi savitą gyvenimą, savitus reikalavimus ir kad jie neprašina ir neturi praieiti, kai žmogus atsideda išorinei veiklai. Nepaisant to, kaip geri ir reikalingi tie išoriniai darbai būtų, siela turi turėti laiko ir laisvės pasirūpinti savo vidiniu gyvenimu. Kai to nėra, siela nudžiūsta, suvargsta, ir žmogaus išorinė veikla nustoja polėkio aukštesniems dalykams.

Šį mokslą Jėzus išreiškė trumpai, nors mielai, bet ir įsakmiai vienu įvykiu, atsitikusi kada nors toje kelionėje Judėjoje, Betanijos vietovėje. Tai yra vieta netoli Jeruzalės, rytiniame Alyvų kalno šlaite. Ten jį priėmė į savo namus viena moteris, vardu Morta. Ji turėjo seserį Mariją. Iš to draugiškumo, kaip

Jėzus bendravo su abiem seserimis, aiškėjo, kad jų svetingumu Jėzus naudojosi ne pirmą kartą. Aiškėjo, kad savo žygyje į Jeruzalę jis buvo pakviestas čia užsukti. Marija ir Morta tai yra dvi iš tų moterų, Jėzaus mokinių, kurių jis buvo laimėjęs ir Judėjoje, ir Jeruzalėje.

Jėzaus bendravimas su šiomis moterimis jau buvo iš anksčiau. Norint gerai suprasti šio įvykio jautrumą, reikia tai prisiminti. Marija, Mortos sesuo, jau mums yra žinoma. Ji yra ta turtinga moteris, kuri buvo atsidėjusi aistringam gyvenimui ir buvo Jėzaus atversta. Ji, įsiveržusi į vieno fariziejaus namus, buvo už tai Jėzui pareiškusi padėką. Iš savo turtingos šeimos nuosavybės Magdaloje, prie Genezareto ežero, ji buvo persikėlusi pas seserį Mortą, norėdama gyventi nuošaly. Nors Marija čia atrodo rami, tačiau galima atpažinti, kad po šia sunkiai iškovota rimtimi snūduriuoja audringa siela, kuri gali vėl gaivališkai išsiveržti. Žinoma, ne vien bloga, bet ir gera kryptimi, į kurią ji jau yra įpratusi.

Tai yra labai graži idilija, kurios nuotaikoje šis įvykis išsivysto. Tyla ir paprastumas giliau veikia po buvusios didelės viešumos. Ten Jėzus reiškėsi kaip didingas ir majestotiškas vadas septyniasdešimt dviejų mokinių tarpe. Čia jis yra vienas su dviem seserimis. Iš išorės situacija yra neįspūdinga ir beveik nereikšminga. Visi čia yra apsupti naminės aplinkos, kurioje siela išgyvena brangią rimtį. Jėzus čia gali ramiai pailsėti po nuolatinės kelionės ilgą savaitę.

Bet toji rimtis šiuose namuose nėra abiejų seserų dalis. Ji yra išsprogdinama ne Marijos, kuriai yra būdinga audringas pasireiškimas, bet Mortos. Ji yra ta veiklioji, visada užsiėmusi. Tuo užsiėmimu ji taip pasitenkinusi, kad ramumo ir pasitenkinimo kitame asmenyje ne tik nesupranta, bet tiesiog neperneša. Ji ir šiandien yra primygtinai susirūpinusi tą žymų svečių kuo geriausiai pavaišinti. Žinoma, ji tai daro iš meilės ir pagarbos Jėzui, bet jai rūpi ir

Vysk. Sigitas Tamkevičius, SJ
J. Tamulaičio nuotr.

“namų garbė”. Galbūt jai šiek tiek rūpi pasirodyti ir prieš savo nepraktišką seserį savo šeimnininkės sugebėjimais. Morta nori būti paprasta namų šeimnininkė ir ponija.

Kai ji šen ir ten bėginėja, beveik skrajoja, tiek daug darbo atlieka ir niekada negali jo užbaigti, tai ją erzina ir nervina, kad jos sesuo ramiai sėdi prie Viešpaties kojų, giliai paskendus į jo žodžius ir jai nė trupučio nepagelbsti. Pagaliau savo nepasitenkinimo ji negali sulaikyti ir, atsistojusi

prieš Jėzų ir seserį Mariją, stipriai išreiškia tą savo nepasitenkinimą. Jos sesers elgesys — nieko nedarymas jai atrodo visiškai nesuprantamas. Jos pareiškimas buvo toks stiprus, kad priekaišto paliestas pasijuto ir pats Jėzus. Juk ji jam pasakė: “Tau visai nerūpi, kad mano sesuo mane vieną yra palikusi. Pasakyk jai, kad man pagelbėtų”. Ar čia, nors nesąmoningai, nepasirodo šiek tiek fariziejiškos neapykantos. Mat Jėzus tiek dėmesio skiria jos seseriai, kuri iš tikrųjų šeimai garbės nesudarė, o jos darbui ir pastangoms neskiria jokio dėmesio.

Visai priešingai, negu audringas Mortos pareiškimas, Jėzaus atsakymas yra ramus ir šaltas. Jis du kartus pakartoja jos vardą: “Morta, Morta” ir tuo būdu ją nuramina. “Tu rūpiniesi daugeliu dalykų, tačiau tik vienas yra tikrai reikalingas. Marija pasirinko geresniąją dalį, kuri iš jos nebus atimta” (Lk 10, 38-42).

Pirmuoju sakiniu “Tu rūpiniesi daugeliu dalykų” Jėzus tiksliai parinktu būdu pareiškia jai užtarnautą pripažinimą ir užuojautą. Tačiau jis išreiškia ir ne mažiau užtarnautą švelnų pabarimą: “Tu jaudiniesi ir rūpiniesi daug ir per daug tuo, kas nėra tau naudinga ir reikalinga, nors tai darai iš meilės man. Tačiau tu visai nepagalvoji apie save ir esi neteisinga savo sesers atžvilgiu, o taip pat tai yra pagarbos trūkumas ir mano atžvilgiu. Tik vienas dalykas yra reikalingas, ir to tau reikia.

“Tik vienas dalykas yra būtinas ir tau reikalingas”. Kokie tai mįslingi žodžiai! O tai yra tie patys žodžiai, kuriuos mes girdėjome prie Jokūbo šulinio; jie buvo pasakyti samarietėi. “Jei tu žinotum, kas yra tas, kuris su tavimi kalba, tu jo prašytum, ir jis tau būtų davęs gyvojo vandens”. Žinoma, po sunkios ir varginančios kelionės pavaišinti Jėzų buvo geras dalykas. Ir už tai jis bus tikrai dėkingas. Bet tas atgaivinimas jam nebuvo būtinas. Tam reikalui nebūtinai reikėjo gerosios Mortos. Greičiau didelę malonę jis jai suteikė, kad

ji galėjo jį pavaišinti. Ir jeigu dabar ką nors jis iš jos priėmė, tai daug daugiau niekieno nepakeičiamo ir didingo jis jai suteikė. Marija tai buvo supratusi, tad sėdėjo prie jo kojų, kad būtų jo viešnia, kad jos siela būtų jo stiprinama. Ir nei dabar, nei kada nors tai nebus nuo jos atimta. Apie tai Morta nebuvo pagalvojusi. Ji rūpinosi daugeliu kitų nebūtinai reikalingų dalykų. Dėl to jis jai suteikė jautrų, mielą, įspūdingą patarimą, ramiu perspėjimu atsakydamas į jos veržlų klausimą.

Jėzaus mokslas apie maldos būtinumą ir nusižeminimą

Žmogus neturi paskęsti vien išoriniuose darbuose, nors jie būtų daromi geriausiais tikslais ir dėl to nuopelningi. Jis turi rūpintis savo vidiniu gyvenimu ir savo sielą globoti ramumu bei susitelkimu. Tai Jėzus mokė ir savo paties pavyzdžiu. Jis po darbo dienų atsitraukdavo vienišumon, kad nurimtų, maldoje pasilikdamas su Tėvu, ir įgautų naujų jėgų. To jis neapleido ir šioje savo kelionėje.

Betarpiškai po apsilankymo pas seseris Mariją ir Mortą Jėzus nuėjo kažkur melstis. Besimeldžiančio mokytojo vaizdas vienam jo mokiniui padarė didelį įspūdį ir pažadino jam maldos norą. Besimeldžiančiam Jėzui jis nedrįso kliudyti, bet kai Jėzus buvo užbaigęs melstis, jis paprašė: “Viešpatie, išmokyk mus melstis, kaip ir Jonas savo mokinius buvo išmokęs” (Lk 11,1). Galbūt jis pats anksčiau buvo Jono mokinytis, nes iš jo sužinome, kad jis savo didžiojo mokytojo buvo maldos išmokytas. Kiekvienu atveju, tai buvo vienas iš septyniiasdešimt dviejų, naujai Jėzaus išrinktų mokinių. Juk ankstesnieji Jėzaus mokiniai ir apaštalai, kaip jau žinome, buvo Jėzaus išsamiai apie maldą pamokyti, ypač pamoksle nuo kalno.

Atsakymas, kurį Jėzus davė į šį prašymą, buvo ne kas kita, kaip ankstesnių pamokymų pakartojimas.

Vertė V. Bagdanavičius, MIC

Kodėl jus norite šį kūdikį krikštyti?

(Prisikėlimo parapijos Toronte krikšto programa)

Vincas Kolyčius

Daugeliui katalikų sakramentai yra tik ritualas, tradicija, neturinti gilesnės reikšmės. Mažai kas supranta tikrą sakramentų reikšmę ir prasmę.

Prieš ketverius metus Toronto Prisikėlimo parapijos klebonui Augustinui Simanavičiui, OFM, kilo mintis, kad reikia bandyti išaiškinti parapijiečiams sakramentų reikšmę. Parapijoje buvo suorganizuotas 10 savaitinių seminaras. Seminaro tema: “Sakramentas—susitikimas su Jėzumi”. Kiekvienas sakramentas buvo nagrinėjamas iš trijų perspektyvų:

1. Sakramento šaknys Šv. Rašte.
2. Istorinis to sakramento išsivystymas.
3. To sakramento reikšmė mano dvasiniame gyvenime.

Čia noriu pasidalinti keliomis mintimis apie krikšto sakramento programą, kuri jau ketveri metai vykdoma mūsų parapijoje. Bandysiu atpasakoti gana “protoliniškai” viską iš eilės.

Tėvai, norėdami kūdikį krikštyti, susitaria su klebonu dėl krikšto datos. Klebonas juos painformuoja apie pasirošimo programą ir pasako, kad į namus ateis jo įgaliotas asmuo supažindinti su krikšto reikšme. Tada tas asmuo, kuris yra paskirtas, susisiečia su tėvais ir susitaria dėl atvykimo datos, kada jiems patogiau

ir kada abu tėvai gali būti kartu. Kai kada dalyvauja ir krikšto tėvai, tačiau ne visada.

Po trumpo pasikalbėjimo atvykus pas tėvus, pirmas klausimas dažniausiai būna: “Kodėl jūs norite šį kūdikį krikštyti?” Beveik visada tėvai vienas į kitą pasižiūri ir galvoja, kaip čia atsakyti. Atsakymai būna gana įvairūs ir charakteringi, dažnai apibūdinantys tėvų religinį — dvasinį stovį: “Mes patys esame pakrikštyti”; “Tai yra tradicija”; “Mūsų tėvai ir seneliai mus verčia, kad reikia kūdikį krikštyti”; “Norime, kad mūsų kūdikis būtų krikščionis” ir panašiai. Gana dažnai tėvų atsakymas būna tolimesnio pasikalbėjimo pagrindas.

Paskui 15 minučių stebime video juostelę “Your baby’s baptism” (Ligouri Publication, Ligouri, Mo 63057). Čia reikia pastebėti, kad maždaug 90% visų tų šeimų yra mišrios, tad reikia kalbėtis angliškai. Šita video juostelė yra gana gerai paruošta, išaiškinanti krikšto apeigas, simbolius: vandenį, aliejų, žvakę, krikšto drabužėlį ir kt. Kartu yra trumpas tėvų pasidalinimas. Tos juostelės kūrėjas (producer) yra kun. Garry Žiūraitis, redemptoristas vienuolis.

Pažiūrėjus juostelės, būna ilgesnis pokalbis su tėvais apie krikštą ir jo reikšmę, taip pat apie tėvų vaidmenį ir atsakomybę. Užakcentuojami trys pagrindiniai dalykai, kas atsitinka krikšto metu:

1. Panaikinama gimtoji nuodėmė.
2. Kūdikis būna pakrikštytas Jėzaus mirtyje ir prisikėlime” (Rom 6, 3-4).
3. Kūdikis gauna Šv. Dvasios dovaną.

Kas ta gimtoji nuodėmė?

Reikia stebėtis, kokie įvairūs būna atsakymai, o daugelis visiškai nežino. Pradedama kalbėti apie pirmųjų tėvų — Adomo ir Ievos pasipriešinimą Dievui, nepaklusnumą ir atsiskyrimą nuo Dievo. Nuodėmė yra atsiskyrimas nuo Dievo, tą nuodėmę paveldėjome visi ir gimstame su ja. Dažnai tas aiškinimas užtrunka ilgiau.

Ką reiškia “esame pakrikštyti Jėzaus mirtyje ir prisikėlime”?

Šita frazė yra sunkiau suprantama, tad čia praleidžiama daugiau laiko. Aiškinamės, kad pirmiesiems tėvams nusidėjus, Dievas nenustojo

žmogaus mylėti. Jis norėjo, kad žmogus vėl sugrįžtų pas jį. Jis kalbėjo per pranašus, globojo savo tautą ir pagaliau atsiuntė savo Sūnų Jėzų, kad jis savo mirtimi ir prisikėlimu vėl mus sutaukintų su Tėvu.

Pradedame kalbėti apie pirmųjų krikščionių krikštą ir krikšto sakramento išsivystymą. Pirmaisiais krikščionybės amžiais (net 400 metų) daugiausia būdavo krikštijami tik suaugę, nors būdavo krikštijami ir kūdikiai, bet daug rečiau. Suaugusieji po ilgesnio pasiruošimo apsisprendavo, kad jie nori tapti krikščionimis, sekti Jėzų, gyventi pagal jo mokslą ir pareikšdavo norą apsikrikštyti. Visiškas pasinėrimas vandenyje krikšto metu simbolizavo "būti pakrikštytam Jėzaus mirtyje". Kitaip sakant, mūsų senasis "Aš" miršta. Išlipa iš vandens — "prisikelia naujam gyvenimui". Jau ir tada suaugusieji gaudavo baltą drabužį, kuris reiškė, ir dabar tebereiškia, kad pakrikštytasis tampa "nauju kūriniu Kristuje".

Pereiname prie kūdikių krikšto. Žinome, kad kūdikis negali padaryti pasiryžimo, jog nori būti pakrikštytas. Tad kas tą sprendimą padaro? Aišku, būna atsakymas: "Mes, tėvai". Tada yra proga pereiti prie tėvų tikėjimo ir atsakomybės. Jeigu tėvai netiki, o tik nori nunešti kūdikį bažnyčion, nes tai "tradicija", tai ką tokiu atveju krikštas reiškia? Čia būna proga evangelizacijai, ir dažniausiai tėvų reakcija būna gana teigiama. Beveik visada iškyla klausimai apie Jėzų, nes "mes tikime Dievą, kodėl Jėzus?" Aišku, pasikalbėjimo ilgumas priklauso nuo tėvų rodomo dėmesio.

Dar trumpai peržvelgiame krikšto simbolius: vandenį, žvakę, du patepimus aliejumi: kūdikio krūtinę ir viršugalvį, kada kūdikis gauna Šv. Dvasios dovaną.

Kas ta Šv. Dvasia?

Ilgiau sustojame prie Šv. Dvasios dovanos ir jos reikšmės gyvenime. Mes visi, kurie esame pakrikštyti, turime tą dovaną, bet dažnai nežinome, ir ji mums yra nereikšminga. Trumpai pereiname prie Sutvirtinimo sakramento, kuris yra krikšto pratęsimas, kad mes sąmoningai prašome Šv. Dvasios išsiliejimo ir veikimo. Toliau kalbama apie tėvų atsakomybę, formuojant vaikų dvasinę gyvenimą. Daugelis tėvų pa-

reiškia, kad jie yra pasiryžę siųsti vaikus į katalikišką mokyklą. Čia yra proga pabrėžti, kad pirmoji mokykla yra namai, o pirmieji ir geriausi mokytojai turėtų būti tėvai. Čia dažnai kūdikio tėvai pažiūri vienas į kitą ir matyti, kad jų pačių religinis—dvasinis gyvenimas nėra stiprus.

Paprastai visada klausiamo, ar jie turi Šv. Raštą. Daug kas turi, bet niekada nėra skaitę, kiti neturi arba nežino, kur yra. ("Gavau, kai baigiau gimnaziją"). Jiems paliekamas Šv. Raštas, trumpai paaiškinant jo svarbą ir patariant, kaip juo naudotis, kaip skaityti. Paaiškinamas lengvas, jau suorganizuotas, skaitymo būdas pagal "The World Among Us" mėnesinį žurnalą, kuriame kiekvienai dienai yra nurodytas kuris nors Šv. Rašto skaitinys (iš tos dienos Mišių), ir toliau būna trumpas paaiškinimas. Tėvams visada paliekame vieną ar du numerius, o paskui jie patys užsisako.

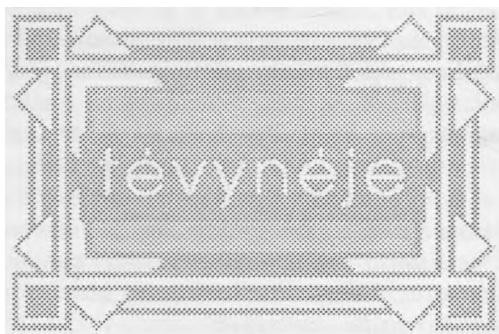
Pabaigoje dar paminime maldos reikšmę. Tėvai paskatinami melstis už kūdikį, uždedant ranką kiekvieną vakarą, ypač kūdikiui sergant. Tėvas, kuris šeimoje yra kaip kunigas, paraginamas palaiminti kūdikį kryžiaus ženklų kaktoje prieš išeinant į darbą.

Tai tik trumpas pasidalinimas, kas darosi lankant šeimas. Iškyla įvairių klausimų. Kiekviena šeima yra kitokia, tačiau čia suminėti klausimai visada yra paliečiami. Toks vizitas užtrunka maždaug nuo pusantros iki dviejų valandų.

Reikia pabrėžti vieną dalyką, kad tai yra tikras misijų laukas ir ypatingai gera proga ne tik krikšto sakramento išaiškinimui, bet ir evangelizacijai. Kai šeimoje gimsta kūdikis, tėvų horizontas išsiplečia, jie būna labai atviri, tad geresnės progos kalbėti apie dvasinius dalykus vargu ar surasime.

Per paskutinius ketverius metus buvo aplankyta apie 120 šeimų (Mūsų parapijoje kasmet būna 30 - 35 krikštai). Lankant tas šeimas, visur galėjai jausti tam tikrą dvasinį alkį ir troškulį. Žmonės ieško. Tik reikia, kad kas nors duotų. Tarp kitko, buvo tik viena šeima per tą laiką, kuri atsisakė priimti ir nenorėjo jokių instrukcijų (klebonas vis tiek kūdikį pakrikštijo).

Ateityje galvojama suruošti pratęsimo programą, kuri dar labiau padėtų jaunų šeimų dvasiniam gyvenimui ir vaikų auklėjimui.

Paruošė Gediminas Vakarīs

ARKIVYSKUPO MEČISLOVO REINIO TĖVIŠKĖ

Aldona Kudžmaitė, aplankiusi arkivyskupo Reinio tėviškę, „Lietuvos aide“ rašo, kad ji yra šeštame plento Daugailiai-Antalieptė kilometre. Liepų ir klevų apsuptas, dar tebestovi didelis, gerokai parūdijusia skarda dengtas, gyvenamasis namas. Ne per seniai prie kelio pastatytas meniškas kryžius su užrašu, kad tai 1953 metais Vladimiro kalėjime mirusio Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesoriaus, nepriklausomos Lietuvos užsienio ministro, paskutinio prieš šventovę uždarant Vilniaus arkikatedros šeimininko arkivyskupo Mečislovo Reinio tėviškė. Ji susitiko šios sodybos kaimyną rusą sentikį V. Slepakovą, kuris pasakojo, kaip tėviškėn parvykęs vyskupas lankydavo kaimynus, ypač neturtingus ir ligonius. Vaikus apdovanodavęs litais ir saldainiais. Rasotais rytmečiais imdavęs į rankas dalgį ir su broliais eidavęs šienauti.

Skaudi arkivyskupo šeimos tragedija. Dar prieš jo areštą į Altajaus kraštą ištremta nemažai giminių, ne vienas ten liko amžiams. Apleistoje sodyboje apsigyvendavo vis kiti, svetimi žmonės. Sulūžo, sugriuvo neprižiūrimi tvartai, klėtis ir kiti trobesiai. Išliko tik gyvenamasis namas ir trikampis stalėlis, and kurio parvykęs arkivyskupas laikydavo šv. Mišias. Išliko langai, sienos, grindys, kuriose išmintas arkivyskupo ir jo gausios šeimos narių pėdos. Name gyvena iš kažkurio Lietuvos pakraščio atsikėlę kolūkyje dirbantys žmonės. Jiems ši sodyba nieko nesako, nėra brangi — pagyvens kiek laiko ir vėl išsikels, kaip daugelis. J vidų baisu koją įkelti: prišiukšlinta, išgriauta. Su

dideliu liūdesiu į visa tai žiūrėjo iš Čikagos atvykusi arkivyskupo brolio anūkė Vita Reinytė. Nykstančios tėviškės nuotrauką ji parvežė sunkiai sergančiam tėvui.

Yra vienas kitas žmogus besistengiąs išsaugoti arkivyskupo atmintį. Vienas jų — Daugailių parapijos klebonas Petras Baltuška. Jo rūpesčiu bažnyčios šventoriuje pastatytas meniškas kryžius. Prie jo simbolinis arkivyskupo kapas, kuriame, deja, tik žemės sauja atvežta iš Vladimiro kalėjimo kapinių bendros duobės. Arkivyskupo liturginiai drabužiai, ganytojo lazda, šūsnis nuotraukų, laiškai su amžininkų prisiminimais ir kiti brangūs daiktai surinkti kunigo P. Baltuškos yra saugomi. Jis vis dar ieško ir renka kas primena arkivyskupą.

Kitas labai dvasingas žmogus Antalieptės bažnyčios klebonas Algirdas Dauklys. Jo ir parapijos tikinčiųjų rūpesčiu ne tik pastatyti pakelėje ir arkivyskupo sodyboje kryžiai, bet jis susirūpinęs ir gyvenamojo namo remontu. Pasikvietęs talkon Panevėžio vyskupijos ateitininkus ir moksleivius, jis perdažo namo sienas, taiso prakiurusį stogą, sodyboje sodina medelius. Iš „Carito“ pasikvietė moteris, kad prieš kryžių šventinimą išrautų piktžoles.

Arkivyskupo tėviškę lanko daug žmonių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš užsienio. Romoje jau pradėta arkivyskupo beatifikacijos byla. Gal neilgai reikės laukti, kai šiam Lietuvos ir Bažnyčios kankiniui bus suteikta altoriaus garbė.

ŠV. MIŠIOS UŽ NUŽUDYTUOSIUS ČERVENĖJE

Su nedidelio Červenės miestelio Baltarusijos vardu susijęs vienas tragiškiausių mūsų tautos istorijos puslapių. Karo pradžioje, 1951 metų birželio 26 dieną, NKVD daliniai prie šio miestelio sušaudė kelis tūkstančius lietuvių — buvusių kariškių ir civilių. Raudonojo teroro aukomis čia tapo tūkstančiai baltarusių, lenkų ir kitų tautybių žmonių. Apie šį šiurpų nusikaltimą pasakoja pulkininko J. Petruičio, per stebuklą likusio gyvu, knyga „Kaip jie mus sušaudė“, o taip pat ir kitų nusikaltimo liudininkų ir tyrinėtojų spaudiniai.

Vytauto Didžiojo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už nužudytuosius Červenėje. Lietuvos politinių kalinių sąjunga surengė Červenės tragedijos aukų minėjimą. Minėjimas

prasidėjo prie Červenės kalėjimo, iš kurio tūkstančiai nekaltų žmonių buvo išvaryti į paskutinę gyvenimo kelionę. (Lietuvos aidas)

ŠV. MIŠIOS UŽ ŽUVUSIUOSIUS IR GYVUOSIUS

Vilniaus katalikų moterų sambūriui "Caritas" nuo pat jo įsikūrimo dienos vadovavo Elena Šiuliauskaitė. Šių moterų darbus lydi artimo meilė ir gailestingumas. Po šiurpios sausio 13-osios nakties "Caritas" ėmė globoti ir šelpti žuvusių didvyrių šeimas, o taip pat nukentėjusius ir sužeistuosius. Šiandien sambūriui, kuriame yra 300 narių, vadovauja Nijolė Sadūnaitė. Šv. Mikalojaus bažnyčioje Vilniaus vyskupas Juozapas Tunaitis aukojo Šv. Mišias už žuvusius sausio 13-ąją ir už visus geradarius, kurie moraliai ir materialiai remia Lietuvos nepriklausomybę. Šv. Mišių aukoje dalyvavo didvyrių artimieji. Čia po padėkos ir paguodos žodžių didvyrių artimiesiems buvo įteiktos užsienio lietuvių paaukotos dovanos. Po iškilnių visi aplankė sausio 13-osios didvyrių kapus Antakalnyje. (Ten pat)

ŽINIOS IŠ DZŪKIJOS

Šienapjūtė dzūkams atneša daug rūpesčio. Žemdirbiai buvo pasirengę dirbti visa jėga, bet sutrukdė nesibaigiantys lietūs. Daugiausia pievų yra durpynuose, tad geros žolės sulaukta tik vėliau. Kai kurie ūkiai pirmomis šienapjūtės dienomis prišienavo daug, bet mažai suvežė į kluonus. Žmonės dirbo ir šventadieniais. Išnaudojo kiekvieną giedrią dieną. Sunkumai dzūkams ne naujiena, bet šiemet teko su šienapjūtės darbais ilgai galvėtis.

▲ Varėnos grūdų perdirbimo įmonėje pradėjo veikti nauja technologinė linija, traukianti grūdus kombinuotiesiems pašarams. Tai vienintelė tokia linija Pabaltijyje. Taip paruoštus pašarus išbandė Gyvulininkystės institutas kai kuriuose ūkiuose. Duomenys geri. Tokie pašarai ypač tinka veršeliams ir melžiamoms karvėms.

▲ Kapčiamiestyje ir Lazdijuose įvyko chorų šventė kompozitoriaus Česlovo Sasnausko gimimo 124-osioms metinėms paminėti. Pas vietinius dainininkus buvo atvykę Klaipėdos, Alytaus ir Marijampolės chorai.

▲ Minint Gedulo ir Vilties dieną, į Alytų iš Kauno atvežta atkurta Laisvės angelo, stovėjusio miesto sode ir pokario metais sunaikinto,

skulptūra. Pastatyti ją senojoje vietoje kol kas negalima, nes ten karo metais palaidota grupelė žuvusių tarybinių karių. Tariamasi su kariškiais kaip išspręsti šią padėtį. Kolkas Laisvės angelas stovi medvilės kombinato kultūros rūmuose.

▲ 1974 metais Punios šile nudžiūvo aukščiausia Lietuvo eglė. Bet čia dar žaliuoja aukščiausia mūsų krašto pušis, iškilusi į dangų net 42 metrus. Daug dar šile senolių ąžuolų, nors nemažai jų jau nudžiūvo.

▲ Dzūkų krašte - kontrastų kampelis. Yra užrašytas šilumos rekordas Lietuvoje 36,8 laipsnio C. Būta ir 40,5 laipsnio C šalčio. Pasitaikė pražūtingų gamtai šlapdrių ir liundrų, o taip pat vidurvasarį sniego.

▲ Alytiškės "Astros" valstybinės gamyklos sanatorijoje - profilaktoriume - žmonės gydomi "kalnų oru" - nauju metodu, pagrįstu deguonies dozavimu kvėpuojamame dujų mišinyje. Toks metodas paplitęs Vakarų šalyse, o alytiškiams jį padėjo įdiegti gydytojas V. Krinčinai iš Kamensk Uralsko.

"Astros" sanatorijos profilaktoriumo vyr. gydytojas V. Macijauskas teigia, kad toks gydymo būdas didina organizmo atsparumą, padeda kenčiantiems nuo širdies ligos, padidėjusio kraujospūdžio, kvėpavimo takų chroniškų ligų, bronchitų, neurozų ir kt. ligų.

▲ Partizanų palaikus palydint... Jie gulėjo dešimtmečius Leipalingio miestelio skardyje, kieme numesti, užkasti ir tik šiais metais iš tų vietų surinkti 32-jų laisvės kovotojų palaikai. Palaikai — dzūkių motinų sūnų, kuriems jos neužspaudė akių...

Šių metų liepos 27 dieną, po tų slogių ir ilgų dešimtmečių, Leipalingio melioracijos įmonės salėje, Alėjos gatvėje, buvo pašarvoti tų 32-jų partizanų palaikai. Tai tik dalis iš tų šimtų, kurie Leipalingio apylinkėse padėjo galvas. Salėje grojo tyli ir liūdna muzika, giedojo giesmes Druskininkų tremtinių ansamblis, degė žvakės, tylėjo ir liūdėjo atneštos gėlės. Gedulingos pamaldos buvo bažnyčioje, o po pamaldų gedulinga eiseną pasuko į kapines, kuriose dzūkų žemė priglaudė kadais išniekintus.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETUI 70 METŲ

Vytauto Didžiojo universiteto 70-ieji mokslo metai prasidėjo pamaldomis Vytauto Didžiojo bažnyčioje. Šiemet į pirmąjį kursą priimta 357

studentai. Pusė jų iš Kauno krašto, kiti iš įvairių Lietuvos kampelių. Pagal gyvenamąją teritoriją studentai panašiai pasiskirstę antrame ir trečiame kurse. Dabar VDU mokos 920 studentų. Manoma, kad po kelerių metų jų bus dvigubai daugiau.

Švietimo ministerija 1921 m. pavasarį paruošusi Lietuvos universiteto statuto projektą, įteikė jį svarstyti Steigiamajam Seimui. 1922 m. vasario 13 d. Ministrų Kabinetas nutarė atidaryti LU Vasario 16-ąją — Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo dieną.

Prezidentas A. Stulginskis pirmuoju rektoriumi paskyrė J. Šimkų, o penkių fakultetų dekanais — prelatą J. Mačiulį-Maironį (teologijos), A. Voldemarą (socialinių mokslų), A. Žemaitį (gamtos ir matematikos), P. Jodelę (technikos) ir P. Avižonį (medicinos).

1922 m. vasario 16 d. buvo iškilmingai atidarytas Lietuvos universitetas ir nuo kovo 1 d. pradėjo priimti studentus. Pirmas mokslo semestras pradėtas kovo 6 d.

1930 m. Vytauto Didžiojo metais universitetui suteiktas garsiausio Lietuvos kunigaikščio vardas. Šiandien VDU rektorius yra Algirdas Avižienis. (Lietuvos aidas)

KRYŽIŲ ANSAMBLIS

Ant kalnelio prie Krekenavos prigludusios Švenčiuliškio kaimo kapinaitės. Ilgą laiką jos buvo sunykusios, kol atsirado dorų žmonių, kuriems parūpo sutvarkyti užmirštas kapinaites. Tai Švenčiuliškio kaimo kraštotyrininkai ir jų nenuilstantis įkvėpėjas Jonas Žilevičius.

Jonas Žilevičius, dar dirbdamas felčerių, nuvykęs pas ligonius ir pamatęs nebenaudojamas girtas, išprašydavo jas ir veždavo į Švenčiuliškio kapinaites. Šitai suvežė girtapuses ne tik iš Panevėžio, bet ir iš Radviliškio, Pakruojo ir kitų rajonų.

Pensininkas Povilas Tomkevičius iš jų labai gražiai sumūrijo arką, vedančią į kapinaites. Naujarodžių kolūkio vairuotojas Bronius Peraivičius, to paties ūkio statybininkai broliai Jonas ir Kazys Barauskai padarė pačius sunkiausius darbus, nes girtapuses teko užkelti ir sumūryti ne vieno metro aukštyje. Taip pat nuoširdžiai

dirbo Krekenavos girininkijos eigulys Edvardas Ūselis, pensininkas Jonas Šlekys. Įsimenančius tekstus ant naujų kryžių sukūrė Krekenavos vidurinės mokyklos mokytojas Vincas Steponavičius.

Užbaigę kilnų darbą Švenčiuliškio kapinaitėse, entuziastai ėmė tvarkyti žydų kapines Krekenavoje. (Tiesa)

LAISVĖS SEKMADIENIS

Rugsėjo 1-ąją — Žinių ir Laisvės šventės sekmadienį, saulėtą gražią rudens dieną, tūkstančiai žmonių atėjo į sostinės Vingio parką. Juos pakvietė nepriklausomos Lietuvos televizija, kurią drauge gynėme ir 231 dieną trukusią jos okupaciją taip pat išgyvenome kartu.

Parko estradoje plevėsuoja daugelio pasaulio valstybių vėliavos: tos šalys jau pripažino nepriklausomą Lietuvą. Girdime gerai visiems pažįstamą, dieną naktį klausytą nepriklausomos Lietuvos radiją. Vedantysis televizijos direktorius A. Kaušpėdas kalba: “Pagaliau susirinkome ne protestuoti, ne kaltinti, bet džiaugtis!”

Iškilnėse kalbėjo Lietuvos Respublikos AT pirmininkas V. Landsbergis: “Šiandien prasideda geri, linksmi mokslo metai, — pasakė jis. — Ir vaikams, ir suaugusiems reikės daug mokytis, spręsti uždavinius, kokių dar neteko spręsti. Nebijome eiti į pasaulį kaip laisva šalis, kaip savo garbę ir orumą apgynusi valstybė. Mes kai ką padarėme, kad pasaulis būtų taikingesnis, — pabrėžė AT pirmininkas. — Ką reiškia taika? Ogi tai, kad kareiviai grįžta namo: jau pradeda išeiti iš mūsų žemės svetimi kareiviai, sugrįš ir mūsų berniukai iš svetimų šalių, svetimų kariuomenių, — mes taip jų laukiame!”

Koncertinėje programoje skambėjo populiariausios lietuvių estradinės melodijos, eilės. Liaudies dainas dainavo Vilniaus universiteto studentų ansamblis “Ratilio”, latvių bei estų folkloro kolektyvai, Lietuvos žydai, karaimai. Mažiausieji šventės dalyviai traukė dainas su laida “Telebim-bam” vedėja N. Giniotienė. Vyresnieji linksminosi kartu su K. Mašanausku, V. Kernagiu ir kitais pamėgtais dainininkais. (Lietuvos aidas)

Skyrių tvarko JUOZAS VAISNYS, S.J.

Vietininkas kartais nenurodo vietos

Lietuvių kalboje daiktavardžių vietininkas paprastai reiškia vietą, kurioje vyksta veiksmas. Pvz.: *Kambaryje* dar buvo tamsu. *Miške* jau sirpo pirmosios avietės.

Vietininkas gali turėti ir laiko reikšmę. Tada jis reiškia tam tikrą momentą, laiko tarpą, kuriame kas nors atsitinka. Pvz.: *Šienapjūtėje* ir akmuo kruta. Kokių tik pokštų neiškreti *jaunystėj*.

Laiko reikšmę paprastai turi vietininkas tokių daiktavardžių, kurie apskritai žymi laiko sąvoką (*šienapjūtė*, *senatvė*, *jaunystė*...)

Bėda, kad minėti reikalavimai nūdien labai dažnai pamiršami. Vietininko šiaip jau siaura, konkreti reikšmė, anot mūsų kalbininkų, linkusi abstraktėti, plėstis. Mes, nusižiūrėję į kitas kalbas, dažniausiai rusų, vyksmus, būsenas įspraudžiame į abstrakčių sąvokų "vidų". Sakome: "Aš pats savo gyvenimą tvarkau ir vairuoju pats — esu *kontrolėje*". Mintis būtų aiški, jei sakytume: Esu

kalėjime, kambaryje, lauke. Tai konkreti patalpa ar aplinka. O būti *kontrolėje* — neįmanoma. Taisoma: "Aš pats savo gyvenimą tvarkau ir vairuoju, pats ir save kontroliuoju".

Kiti pavyzdžiai su pataisymais:

1. Jų *veikloje* svarbią vietą (= Svarbią jų veiklos vietą) užima suvažiavimai. Juk veikla — ne teatro salė, kur paprastai nurodytos vietos.

2. Reikia tik saugotis dirbtinio pataikavimo, smaližiavimo, veidmainingos meilės, širdyje paslėpto piktumo. Kitaip (geriau — Antraip) — gyvensi tik dienos draugystėj (= gyvensi tik dienos *draugyste*. Dar geriau — *džiaugsies*, mėgausies tik vienadiene draugyste), save išniekindamas *rytojų* (= rytoj). Čia nenorima pasakyti, kur, kurioje vietoje gyvensi (draugystėj) o kuo gyvensi, *džiaugsies*, mėgausies — *draugyste*. Taip pat nenorima pasakyti, kur save išniekinsi (rytojų), o kada — rytoj.

3. Plauksiu pasroviui... stengdamasis orientuotis esamoje *padėty* (= pagal esamą padėtį).

4. Taigi Bažnyčios, kaip ir viso mistinio organizmo, negalima uždaryti vien *liturginėje veikloje* (= apriboti vien liturgine veikla), įdomus sutapimas — kai ir pats sakinytis teigia, kad "negalima uždaryti liturginėje veikloje". Taip. Juk veikla — ne kokia nors patalpa.

5. Tolimesnė patirtis *žmonėse* (= Tolimesnė patirtis bendraujant su žmonėmis. Dar geriau — Tolimesnė bendravimo su žmonėmis patirtis) dar aiškiau parodė, kad "Žemė ne rojus, žmonės ne angelai".

6. Jie jį paliečia ne tik jausmo *plotmėje* (= jausmiškai. Arba: Jie liečia ne tik jo jausmų plotmę, vietą), bet yra konkreti išraiška gilaus tikėjimo. Ir vėl: norime pasakyti ne kur jį paliečia — *plotmėje*, bet ką jie liečia — jausmų plotmę, sritį.

Algirdas Narbutas

■ Lietuvoje 63-se parapijose, kur yra daugiau lenkų, būna pamaldos ir lenkų kalba.

■ Sovietai yra prisipažinę, kad jie yra išžudę daug lenkų karininkų. Katyne atrasta 4.341 jų nužudyta, Charkove, Ukrainoje — apie 4.000, o neseniai atrasti nauji lenkų karininkų kapai Medinge, 95 mylios nuo Maskvos, kur taipgi daug nužudyta. Apskaičiuojama, kad komunistai išžudė apie 15.000 karininkų.

■ Vilniaus universiteto rektoriumi išbuvęs 32 metus prof. Jonas Kubilius savo pasikalbėjime, išspausdintame "Tėviškės žiburiuose" 1991 m. 42 n-ry pareiškė, kad dabar "svarbiausias mūsų uždavinys - mūsų tautai atgimti dvasiškai".

■ Rusijos deputatų suvažiavime Maskvoje kalbėdamas Boris Jelcinas pabrėžė, kad svarbią vietą žmogaus gyvenime užima religija.

— Jonai, seniau būdavo, tu man už rankos laikydavai — sako senutė savo vyrui.

Senukas paima ją už rankos.

— O kartais ir pabučiuodavai, pameni?

Senukas tuoj pabučiuoja ją į žandą.

— O ar pameni, — tęsia toliau senutė, — kartą man į ausį įkandai?

Senukas atsistoja ir eina į kitą kambarį.

— Kur eini, Jonai? — klausia senutė?

— Einu atsinešti dantų...

Suvalkietis nupirko žmonai auksinį žiedą su nemaža akute. Sužinojęs apie tai kaimynas sako:

— Bet tu ir išlaidus.

— Tu nesupranti — čia tokia taktika.

— Kokia taktika?

— Matai, dabar keletą metų nereikės jai pirkti pirštinių...

— Laikraštyje rašo, kad našlės būna geriausios žmonos, — sako žmona savo vyrui.

— Na tai ką gi, ar aš dabar turėčiau nušizudyti, kad tu galėtum būti geriausia žmona, — sako nustebęs vyras.

Garsusis fizikas Niutonas pasikvietė draugą pietų. Būdamas labai užimtas, jis pamiršo apie tai pasakyti tarnui, ir šis padavė tik vienam asmeniui. Svečias atvyko, kaip buvo sutarta, įėjęs jis pamatė garuojančius pietus ant stalo.

Kadangi Niutonas vis tebebuvo užimtas ir į svečią visiškai neatkreipė dėmesio, tai tas atsisėdo, pavalgė ir nieko nesakydamas išėjo.

Po valandos Niutonas, žiūrėdamas į tuščias lėkštes, tarė:

— Keistas dalykas, jeigu ne tie ant stalo stovintieji daiktiniai įrodymai, tai galėčiau pagalvoti, kad šiandien dar nepietavau.

Pamatęs savo pacientą, daktaras pradeda bartis:

— Tamsta, tasai čekis, kurį man davei, buvo nepadengtas ir grįžo.

— Gali būti. Bet mano liga taip pat grįžo.

Moteris labai nusimintų, jeigu ją Dievas būtų sutvėręs tokią, kokia ji pasidaro besidažydama.

— Ar jūs esate studentas? — klausia suimtąjį policijos seržantas.

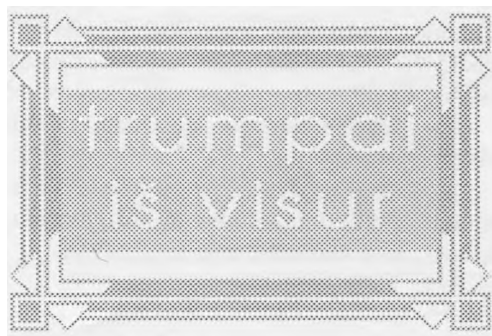
— Taip, — atsako suimtas.

— Aš netikiu, — taria policininkas, — aš ji iškračiau ir jo kišenėje radau pinigų...

■ JAV federalinis teismas nusprendė, kad Waucondos mokyklų distrikto sprendimas uždrausti religinių laikraščių skleidimą aukštesniosiose mokyklose nepažeidžia JAV konstitucijos. Gaila, kad religinė mintis, taip būtina žmogaus moraliniam ugdymui, neturi reikiamos laisvės JAV valdinėse mokyklose.

■ Braziliją lankydamas, popiežius Jonas Paulius II paskelbė palaimintąją lame krašte neturtingiesiems ligonines steigusią, Italijoje gimusią, seselę Liuciją Visintainer, tada vadinamą Motina Paulina. Ji turėjo cukrinę ligą, jos kairė ranka dėl gangrenos buvo amputuota, bet, nežiūrėdama tų sunkumų, daug darbavosi vargšų gerovei.

■ Filme apie Rytų Europos Bažnyčią, rodytą spalio 20 d. JAV televizijos ABC tinkle, buvo matyti kard. Sladkevičius, seselė N. Sadūnaitė, seselė Alb. Pajarskaitė.

■ Kultūrinis žurnalas "Aidai", leidžiamas lietuvių pranciškonų, paskutiniu metu redaguojamas poeto L. Andriekaus, nuo Naujų metų sujungiamas su Lietuvoj leidžiamu "Naujuoju židiniu". Tą sujungtą žurnalą galės užsisakyti ir gyvenantieji Amerikoje.

■ Indianos valstijoje vienintelė lietuvių Šv. Kazimiero parapija, esanti Gary mieste, 1991 m. sulaukė 75 m. sukakties. Ten per paskutinius 25 m. klebonauja prel. dr. Ignas Urbonas.

■ Lietuvoje daug nusipelnusią *Caritas* šalpos organizaciją įsteigė 1988 m. keturios slaptos vienuolės. Dabar ši organizacija turi savo padalinius beveik kiekvienoje parapijoje, subūrusi net apie 8.000 savanorių talkininkų.

■ Lietuvoje leidžiamą "Katalikų pasaulį" galima užsiprenumeruoti per Lietuviių Religinę šalpą, adresu: Lithuanian Catholic Religious Aid, Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Prenumerata - 35 dol., oro paštu - 56 dol.

■ Vilniaus arkikatedros jaunimo choras, vadovaujamas Violetos Savickaitės, pereiną vasarą turėjo devynis koncertus Norvegijoje ir penkis Švedijoje, miestų ir miestelių šventovėse. Chorą lydėjo ir solo giedotojų buvęs Sibiro kankinys kun. Jonas Kastytis Matulionis, SJ. Koncertais norėta norvegus ir švedus supažindinti su lietuvių religine muzika. Buvo atlikti M.K. Čiurlionio, Č. Sasnausko, J. Naujalio, K. Kavecko, J. Kačinsko, V. Miškinio, B. Bartulio ir A. Klovo kuriniai. Jaunieji choristai buvo pasipuošę tautiniais drabužiais.

■ Kun. Stasio Ylos atminimui jo tėviškėje Luciūnuose, Karklių par., Ukmergės apsk. pastatytas kryžius.

■ Kaune Jėzuitai atidarė vidurinę mokyklą, pradžios mokyklą ir gimnaziją. Įstojo apie 500 mokinių, berniukų ir mergaičių.

■ Tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje Kaune rektoriumi yra kun. Algis Baniulis, SJ. Vyresnių kursų studentų dvasios vadas yra kun. Eugenijus Bartulis, o jaunesnių — kun. Robertas Grigas.

■ Kretingoje veikia katalikiškoji mergaičių kolegija, kuri ruoš krikščioniškosios socialinės pedagogikos ir psichologijos bakalaureates. Baigusios galės būti tikybos dėstytojos, parapijos asistentės, darbuotis karitatyvinėje srityje ir tęsti mokslą universitete, siekdamos magistro laipsnio. Studentės mokomos dviejų užsienio kalbų.

■ Į Telšių kunigų seminariją šiemet įstojo 26 nauji klierikai. Dabar seminarijoje yra 68 klierikai. Studijuoti į Romą išvyko 3, o dar 3 įstojo į pranciškonų vienuolyną.

■ Panevėžyje, vysk. K. Palteroko rūmuose, atidaryta katalikų vidurinė mokykla. Šiemet veiks dvi pirmosios klasės ir viena antroji. Klasių skaičius mokykloje kasmet augs.

■ Marijampolėje katalikų vidurinė mokykla pradėjo mokslo metus marijonų gimnazijos patalpose.

■ Rietave atkurta katalikų vidurinė mokykla su 140 mokinių. Kol kas yra tik dvi klasės, vėliau bus pilna vidurinė mokykla. Įsikūrė Oginskių rūmuose, muzikantams skirtame padalinyje.

■ Kauno katedroje rugsėjo 1 d. atidaryta religinės muzikos mokykla moksleiviams ir vaikams. Atidarymo iškilmėse katedroje dalyvavo Maironio vidurinės mokyklos mokiniai, Kauno skautai ir ateitininkai, Kauno kunigų seminarijos studentai.

■ "Kirche in Not" — priespaudą kentėjusių katalikų šalpai sudarytas sąjūdis 1990 metais surinko aukų 66,7 mil. dolerių — rekordinį kiekį. Daugiausia aukojo Vokietijos katalikai.

■ Vokietijoje sustiprėjo sąjūdis prieš negimusią kūdikių žudymą. Miunchene tam reikalui katalikai sudarė plakatų akciją. Miunstery buvo surengtos diskusijos prieš abortus. Jose dalyvavo ir atvykusieji iš Halės. Fuldos vyskupijos para-

pijose buvo sodinami gyvybės medžiai. Viurburgo katedros aikštėje suorganizuota šeimų šventė.

■ Pakruojyje rugpjūčio 11 d. atidarytas montesoriškas vaikų namelis "Varpelis". Apie tai skelbia Lietuvos Montessori draugijos pirminkė gyd. ir ped. O. Keturakienė.

■ Ukmergės mokytojų seminarijos klausytojai 1944 m. surengė marijonų bažnyčioje šventąją valandą, kurios metu buvo paskaityta Valerijos Girnytės sukurta tėvynę Lietuvą primenanti maldą. Visi šventės dalyviai buvo suimti. Tardytojai Paduškinas ir Lenskis išvertę tą maldą į rusų kalbą, dar prirašydami: "Dieve, išsaugok mus nuo raudonojo teroro". Buvo nuteisti mok. E. Berisovaitė 10 m., K. Barkauskas 7 m., V. Girnytė 6 m., A. Juodelytė 8 m., V. Kuliešius 6 m., J. Kuoraitė 7 m., St. Užpiolevičiūtė 8 m., ir kun. V. Šauklis 10 m. Apie tai rugp. 27 d. paskelbė "XXI amžius".

■ Vokietijoje, Mainco valstybinėje bibliotekoje, tarp 650 tomų, atgabentų iš senosios kartūzų bibliotekos, atrasti 26-šii iki šiol neturimų šv. Augustino pamokslų nuorašai. Per daugiau kaip 1500 metų buvo manoma, kad šie pamokslai dingę.

■ Plungėje įkurtas katalikų mokytojų sąjungos skyrius. Pirmininkė — mok. Vida Turskytė.

■ Kačergynėje pereitą vasarą įmonės "Kauno duona" suruoštoje stovykloje stovyklavo ir 25 Mažosios Lietuvos lietuviukai. Čia jie galėjo turėti religines pamokas lietuviškai, ko savo krašte jie neturi. Religinį apmokymą teikė seminarijos penkto kurso studentas klierikas Antanas Matusevičius. Du vaikai buvo iškilmingai pakrikštyti Vytauto bažnyčioje Kaune.

■ Arkiv. Audrius Bačkis rugsėjo 30 d. atvykęs į Lietuvą pasirašė susitarimą tarp Vatikano ir Lietuvos, kad užmezgami diplomatiniai santykiai.

■ Lietuvoje surengtai filosofijos ir bažnytinės muzikos savaitei paremti Lietuvių fondas paskyrė 1.000 dolerių. Tokioje savaitės dalyvauja net ir iš užsienio atvykę mokslo ir kultūros atstovai.

■ Haiti, Centrinės Amerikos valstybėje, rugsėjo 30 d. generolo Raoul Cedras vadovaujama ka-

riuomenė nuvertė ten pirmą kartą demokratiškai išrinktą prezidentą, katalikų kunigą Jean-Bertrand Aristide, 38 m. Jis galėjo išvykti į Venecuelą. Haiti buvo prancūzų kolonija, tapusi nepriklausoma 1804 m. Prezidentą Aristide palaiko JAV, Prancūzija ir kiti vakarų kraštai, norėdami grąžinti vėl į prezidento postą.

■ De Paul katalikų universitetas perka arti Čikagos centro esančius didžiulius bankrutavusius Goldblat krautuvės rūmus.

■ Telšių katalikų mokykla jau turi 21 klasę. Ją lanko daugiau negu 400 mokinių. Iš viso Telšiuose yra apie 6.000 mokinių. Jų klasėse visur dėstoma tikyba. Tarp tikybos dėstytojų yra ir 45 klierikai. Tikybos pamokas lanko apie 70%.

■ Salvadore prisiekusiųjų teismas rado kaltais pulk. G.A. Benavides ir leit. Y.R. Mendozė nužudyme šešių jėzuitų ir jų šeiminių bei jos dukters, o penkis kareivius, nužudyme dalyvavusius, rado nebaustinais. Toks sprendimas susilaukė daug priekaištų dėl išteisavimo dalyvavusių tame žiauriame veiksme.

■ Meksikoje nuo 1947 m. darbavęsis lietuvis salezietis kun. Juozas Kisielius Saltillo mieste atšventė auksinį kunigystės jubiliejų. Jis gimęs 1909 m. Jurbarko valsčiuje. Vienuolikos vaikų šeimoje buvo dešimtas. Mokslus ėjo Italijoje, Prancūzijoje. Kunigu įšventintas 1940 m.

■ V. Landsbergis, Lietuvos prezidentas, rugsėjo 8 d. (Padėkos dieną) sukalbėjo tokią invokaciją: "Galingasis Dieve, kuris apsaugojai Lietuvą jos varguose ir nelaimėse, neleidai pražūti, kuris buvai kartu su Lietuvos gynėjais ir sutvirtinai abejojančius, globok ir laimink mūsų darbų Tėvynės Lietuvos ir visų jos žmonių gerovei".

■ Keston kolegija apskaičiuoja, kad nuo 1988 m. sausio mėnesio maždaug per porą metų į Sovietų Sąjungą buvo įgabenta apie 954.000 Šv. Rašto knygų ir apie 1.540.000 Naujojo Testamento. Be to, buvo gautas leidimas iki 1995 m. pabaigos įvežti dar 3.688.000 Šv. Rašto knygų ir dar 13.025.000 Naujojo Testamento. Tarp didžiųjų aukotojų yra Taizės vienuolija Prancūzijoje, Šv. Rašto draugija Švedijoje, vadinama Open Doors Anglijoje ir įvairios kitos Šv. Rašto draugijos.

Juoz. Pr.

1991 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSANIAI

PRADĖJUS PENKTAJĄ DEŠIMTMETĮ — Juozas Vaišnys, SJ.....	1
ŽMONIJOS NUODĖMINGUMO KLAUSIMAS — Vytautas Bagdanavičius, MIC.....	4,43,79,147
JŪS VISI ESATE BROLIAI — Chiara Lubich.....	7
EVANGELIZACIJA — Vincas Kolyčius.....	8
VARGAS PASAULIUI — Jonas Lauriūnas, SJ.....	11
ŽMOGAUS LIKIMAS, PALIKIMAS IR IŠLIKIMAS — Juozas Kriaučiūnas.....	13
DVASINĖS GRUMTYNĖS — Petras Kreef.....	16
KAD NEIŠTRŪKTŲ RAUDONASIS GAIDYS — K. J. Ambrasas, SJ.....	18
ISPANIJA, PORTUGALIJA, MAROKAS — Red.....	20
SUGRAŽINK MŪSŲ ŽINGSNIUS — Teofilija Žemaitytė.....	31
LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA SKELBIA KRIKŠČIONIŠKOS ŠEIMOS METUS.....	37
LIETUVA — TU MANO UOLA — Vytautas Kasniūnas.....	41
VISUOMET DŽIAUKITĖS — Chiara Lubich.....	47
POKALBIS SU KARD. J. BERNARDINU — K. J. Ambrasas, S. J.....	48
MOTERŲ KOVA UŽ LYGIAS TEISES — Nina Gailiūnienė.....	51
VIENYBĖS ESMĖ - Kostas Paulius.....	55
RŪTA LIETUVIŲ PAPROČIUOSE — Danutė Bindokienė.....	57
KRYŽIUS IR AUKOS DVASIA — Sigitas Tamkevičius, SJ.....	73
POPIEŽIAUS KELIONĖS — Nijolė Tutkaitė.....	84
TEGARBINA JĮ VISOS TAUTOS — Chiara Lubich.....	87
GAIVINKIME APVYTUSIĄ ROŽĘ — K. J. Ambrasas, SJ.....	89
BRANGIAUSIOJI DANGAUS DOVANA — Kostas Paulius.....	90
ŠVENTOJI EUCHARISTIJA — Kun. V. Kaknevičius.....	92
ŠAUKIMAS SUSIMĄSTYTI — Kun. V. Kaknevičius.....	94
JĖZUITŲ JUBILIEJINIAI METAI — Juozas Vaišnys, SJ.....	109
ŠV. TĖVO JONO PAULIAUS II ŽODIS — Jonas Paulius II.....	112
JĖZUITŲ 450 METŲ KELIAS — J. Paderberg, SJ.....	116
KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJĄ PRISIMINUS — Vytenis Statkus.....	119
ŠV. IGNACAS IR JĖZAUS DRAUGIJA — J. Lauriūnas, SJ.....	120
ŠIEK TIEK APIE REKOLEKCIJAS — Leonas Zaremba, SJ.....	123
ŠVENČ. MERGELĖ MARIJA — KELRODĖ — K. J. Ambrasas, S. J.....	125
T. STANISLOVAS GRUODIS, SJ — S. Tamkevičius, SJ.....	127
KUR ĮKALTOS TRYS VINYS — K. J. Ambrasas, SJ.....	128,183,221
T. PRANCIŠKUS MASILIONIS, SJ — J. Boruta, SJ.....	132
IŠ JONO KUBILIAUS, SJ, PRISIMINIMŲ — J. Kubilius, SJ.....	135
DVI VĖLIAVOS — J. Lauriūnas, SJ.....	150

MOTINA JĖZAUS GYVENIME — Sofija Jelionienė.....	153
IKONA — GILAUTIKĖJIMO ĮVAIZDIS — Henrikas Stasas.....	156
NAUJOS POPIEŽIAUS ENCIKLIKOS IŠVAKARĖSE — R. Kriaučiūnas.....	158
TIESA IR ŠVIESA — Chiara Lubich.....	159
DĖL TAVO ŽODŽIO — J. Lauriūnas, SJ.....	160
LIETUVOS JĖZUITŲ VEIKLOS APŽVALGA.....	165
KOKSAI AUKOJIMAS VERČIAUSIAS?.....	187
ANGLIS VIRSTA DEIMANTU — Dalia Staniškienė.....	189
PASILIKITE MANYJE — Chiara Lubich.....	192
JĖZUS ORGANIZUOJA SAVO SEKĖJUS — V. Bagdanavičius, MIC.....	193,229,260
APIE VYTAUTĄ MAČERNĮ — Aldona Ruseckaitė.....	198
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ — Red.....	203
AR ESI DĖKINGAS RŪPINTOJĖLIUI? — Teofilija Žemaitytė.....	204
MĖNESĮ PABUVUS LIETUVOJE — Juozas Vaišnys, SJ.....	217
AUKŲ BOKŠTAS — Vygantas Čaplikas.....	225
EVANGELIZACIJA — Vincas Kolyčius.....	233
KAS MYLI — PAŽIŠTA DIEVĄ — Chiara Lubich.....	238
ATPIRKĖJO MISIJA — K.J. Ambrasas, SJ.....	239
UŽDEGTI PASAULĮ KRISTAUS MEILE — J. Lauriūnas, SJ.....	253
JIS MUS IŠSIRINKO — Chiara Lubich.....	263
MOTIEJUS KAZIMIERAS SARBIEVIJUS — Eugenija Ulčinaite.....	265,307
PROF. JONUI KUBILIUI 70 METŲ — Stasys Vaitekūnas.....	274
PASLĖPTA DIEVO DIDYBĖ — Nina Gailiūnienė.....	291
KAS TIKI — TURI AMŽINĄJĮ GYVENIMĄ — Chiara Lubich.....	295
MAČERNIO DVASINĖS INDIVIDUALYBĖS RAIŠKA — Silva Laurenčikaitė.....	296
MĄSTYMAS APIE MUMS PATIKĖTĄ MISIJĄ — P. Dauginus, SJ.....	300
MYLĖKITE SAVO PRIEŠUS — J. Lauriūnas, SJ.....	302
KAIP PALENGVINTI EKOLOGINIUS SUNKUMUS — P. Daugintis, SJ.....	305
JĖZUITAI GRĮŽTA KAUNAN — Garbaravičienė.....	314
MINTYS LAPKRIČIO MĖNESIUI — K.J. Ambrasas, SJ.....	325
BŪČIO IR MATULAIČIO DRAUGYSTĖ — Sės. Ona Mikailaitė.....	327,370
TOLERANCIJA — Chiara Lubich.....	326
NELAIMĖS ŠAKNYS — Kristina Šuškutė.....	337
KUN. JONAS LAURIŪNAS, S J — Jonas Boruta, S J.....	342
KĄ GALVOTI IR DARYTI ŽLUNGANT KOMUNIZMUI — P. Daugintis, SJ.....	344

ŠEIMA

KUO KLIAUTIS — GUDRUOLIAIS AR PAIKUOLIAIS? — Kun. Jonas.....	99
LAIMĖ PO RANKA — Kun. Jonas.....	171
ĮTAMPOS ŠEIMOJE IR VISUOMENĖJE — Romualdas Kriaučiūnas.....	269

BAŽNYČIOS MOKSLAS APIE SANTUOKĄ IR ŠEIMĄ — Jonas Lauriūnas, SJ.....	271,311
“NENUSISEKĘS GYVENIMAS ” IR ŠVENTRAŠTIS — Jonas Lauriūnas, SJ.....	348
KODĖL JŪS NORITE ŠI KŪDIKĮ KRIKŠTYTI? — Vincas Kolyčius.....	385

JAUNIMAS

MŪSŲ ŠEIMŲ PAGRINDINĖS PROBLEMOS — Gytis Vygantas.....	27
LAIŠKAS MOTINAI — Marija Rūta.....	170
DIEVAS ŠAUKIA — KODĖL NEATSILIEPIAME? — Aldas Kriaučiūnas.....	209
AMERIKA IR LIETUVA — Viktorija Žilinskaitė.....	241
LAIŠKAS LIETUVIAMS — Rimvydas Čėsna.....	310

KNYGOS

KELIOS KNYGOS IŠ LIETUVOS— A.R.....	63
NAUJAS K. MOKSLO AKAD. SUVAŽIAVIMO DARBŲ TOMAS — K.J. Ambrasas, SJ.....	102
“PER AUKAS Į GARBĘ” — Juozas Masilionis.....	139
“ŠTAI JŪSŲ MOTINA” — T.K.....	175
PERLAI ATMINTIES EŽERO DUGNE — Danguolė Pankevičienė.....	242
ATSIŪSTA PAMINĖTI — Red.....	351

EILĖRAŠČIAI

KUN. VALERIJONAS RUDZINSKAS.....	17,30
TEOFILIJA ŽEMAITYTĖ.....	88,145
LACRIMA.....	181
MOTIEJUS KAZIMIERAS SARBIEVIJUS.....	268
VYTAUTAS MAČERNIS.....	282
TREMTINIŲ DAINA.....	289
VYTAUTAS MAČERNIS.....	299
TĖVYNĖJE.....	22,60,96,172,206,244,277,314,352,387
KALBA.....	28,64,103,137,177,205,247,283,318,355,390
ĮVAIRYBĖS.....	32,68,105,143,211,248,284,320,356
ŠYPSULIAI.....	34,69,101,142,178,213,250,285,321,357,391
TRUMPAI.....	visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio

'Laiškų lietuviams' konkursas

Konkursas baigiasi ateinančių metų kovo mėn. 1 dieną, tad jau laikas rašyti straipsnius ir siųsti redakcijai. Po kovo 1 dienos gauti straipsniai nebus įtraukti į konkursą. Plačiai apie konkurso taisykles buvo rašyta praėjusiuose numeriuose.

Užsisakykite "Gimtąją kalbą"

Visi, kuriems rūpi lietuvių kalbos grynumas ir taisyklingumas, ypač rašytojai, korespondentai, radijo pranešėjai, turėtų užsisakyti "Gimtąją kalbą", šis kalbos žurnalas ėjo nepriklausomoje Lietuvoje, paskui kurį laiką išeivijoje, o dabar vėl atgaivintas Lietuvoje. "Gimtoji kalba" leidžiama kas mėnesį. Lietuvoje gyvenantys šį žurnalą gali užsakyti savo giminėms ar bičiuliams užsienyje (metinė kaina 40 rb.), o užsienio skaitytojai gali patys užsisakyti (kaina 25 dol.). Praėjusiame numeryje buvome nurodę klaidingą kainą, nes buvome gavę tokias informacijas. Užsiprenumeruoti galima šiuo adresu: Manufacturers National Bank of Detroit, International Banking Department, European Group (13/RS), P.O. Box 659, Detroit, MI 48231, USA. Einamoji sąskaita Detroite Nr. 5000-305580/67084077, su priedu "Gimtąjai kalbai".

Padėkime Lietuvai

Lietuva jau laisva, bet visi suprantame, kad dabar prasideda labai sunkus ekonominio atstatymo laikotarpis. Lietuvai gali daug padėti tie, kurie moka jos kalbą ir susipažinę su jos kultūra bei papročiais, t.y. išeivijos lietuviai.

Purdue universiteto Calumet kancleris James Yackel tai gerai supranta ir nori sudaryti užsienio lietuvių biznio, ekonomijos ir viešosios administracijos specialistų, norinčių padėti Lietuvai, sąrašą. Šie žmonės bus kviečiami dalyvauti specifiniuose projektuose, vykdomuose Lietuvoje.

Norintieji ir galintieji savo patirtimi šiame darbe Lietuvai padėti rašykite ar skambinkite: Dt. Feliksas Palubinskas, Head Management Department, Purdue University Calumet, Hammond, IN 46323. Tel. (219) 989-2607 arba: (219) 989-2388.

Keturvalakių klebono padėka

Keturvalakių (Lietuvoje) klebonas Zenonas Stepanauskas nuoširdžiai dėkoja visiems, kokių nors būdu prisidėjusiems prie parapijos bažnyčios remonto. Ypač dėkoja poetui Kaziui Bradūniui, Juozui Bružiui, Broniui Petrauskui, Irenai ir Vincui Ignaičiams, seselei Margaritai.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakaris. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.